

ΤΑ ΣΑΪΝΙΑ

Το νέο όνομα του Σχολείου μας

Τα παιδιά του 11ου Δημοτικού Σχολείου Παλαιού Φαλήρου είμαστε ιδιαίτερα χαρούμενα και περήφανα γιατί το σχολείο μας αλλάζει όνομα προς τιμήν μιας εξέχουσας προσωπικότητας, της κ. Ελένη Γλύκατζη Αρβελέρ. Η κ. Αρβελέρ διακρίνεται για το ήθος της, το πνεύμα της, τη διάσταση των γνώσεών της και το έργο της. Είναι η πιο ξακουστή Βυζαντινολόγος, η πρώτη γυναίκα πρύτανης του μνή-

ματος Ιστορίας στο πανεπιστήμιο της Σορβόνης και η πρώτη γυναίκα πρυτάνισσα του Πανεπιστημίου στην 700 χρόνων ιστορία του. Ακόμη, είναι Πρόσβειρα Καλής Θελήσεως στη UNICEF.

Είναι απόφοιτος της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Μετά την αποφοίτησή της εργάστηκε ως ερευνήτρια στο

Ελένη Γλύκατζη Αρβελέρ

Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, ενώ μετακόμισε στο Παρίσι το

(Συνέχεια στη σελίδα 2)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ:	
Επικαιρότητα	1-4
Παράδοση - Ήθη & Έθιμα	5-19
Οικολογία-Περιβάλλον	19-20
Κατασκευές	21-22
Επιστήμες	22-24
Ήξερες ότι	24-25
Βιογραφίες	25-27
Βιβλία - Ψυχαγωγία	27-28

Ο Τελικός του Πανελληνίου Διαγωνισμού Ρομποτικής

Στις 16 Μαρτίου πραγματοποιήθηκε στο Κλειστό Γήπεδο του Γαλατσίου ο Τελικός του Πανελληνίου Διαγωνισμού Ρομποτικής. Παιδιά απ' όλη την Ελλάδα διαγωνίστηκαν στις κατηγορίες τους ανάλογα με την ηλικία τους.

Το Σχολείο μας εκπροσωπήθηκε από την ομάδα Martian Explorers που αποτελούνταν από τους Σίμο Εγγλέζο, Φροσύνη Καραμολέγκου, Παναγιώτα Κατσικά, Φίλιππο Νακκά, Φίλιππο Παπαπαναγιώτου και Ευαγγελία Τσακαρδάνου,

Μόλις μαζευτήκε όλη η ομάδα μας στο σημείο συνάντησης (στην αρένα), στήσαμε το ρομπότ και το σκηνικό και ανοίξαμε το πρόγραμμα στον υπολογιστή. Έπειτα μετά από μία πολύ συναρπαστική έναρξη με διάφορα

(Συνέχεια στη σελίδα 2)

Πολλές ευχές για Καλή Ανάσταση & Καλό Πάσχα!

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ : Το νέο όνομα του Σχολείου μας

(Συνέχεια από τη σελίδα 1)

1953 για να συνεχίσει τις σπουδές της. Δύο χρόνια μετά την άφιξή της, διορίστηκε στο Εθνικό Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών της Γαλλίας (CNRS), ενώ το 1964 έλαβε τον τίτλο της διευθύντριας του Κέντρου και το 1967 αυτόν της καθηγήτριας στη Σορβόνη. Στο μεταξύ τιμήθηκε με τον τίτλο του Docteur des Lettres. Διετέλεσε Διευθύντρια του Κέντρου Ιστορίας και Πολιτισμού του Βυζαντίου

και της Χριστιανικής Αρχαιολογίας, εξελέγη Αντιπρύτανης (1970-1973) και το 1976, Πρύτανης στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης (Paris I). Εκεί γνώρισε τον σύζυγό της, αξιωματικό του γαλλικού στρατού Ζακ Αρβελέρ (Jacques Ahrweiler), με τον οποίο απέκτησε μία κόρη.

Στα βιβλία της περιλαμβάνονται η "Πολιτική ιδεολογία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας" (1975), "Η Σμύρνη ανάμεσα σε δύο τουρκικές

κατοχές" (1975), "Η διασπορά στο Βυζάντιο" (1995), "The Making of Europe" (2000), "Γιατί το Βυζάντιο" (2010), "Εικασίες, Βεργίνα - Αμφίπολη" (2014) κ.ά.

Η ζωή και το έργο της θα αποτελούν φάρο και παράδειγμα προς μίμηση για όλα τα παιδιά του σχολείου μας, που έχουμε τη χαρά να υποδεχτούμε και να τιμήσουμε την κ. Αρβελέρ στο σχολείο μας την 9η Μαΐου.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΚΑΤΣΙΚΑ

Ο Τελικός του Πανελληνίου Διαγωνισμού Ρομποτικής

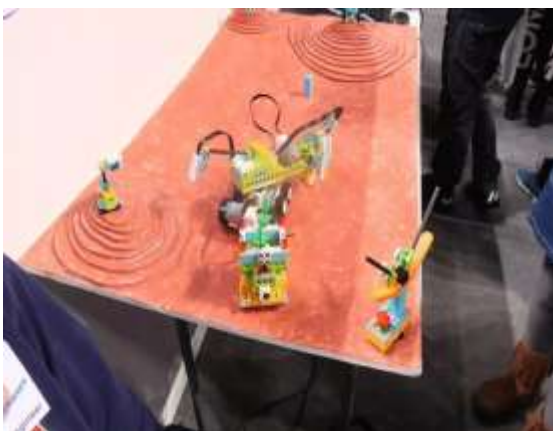
(Συνέχεια από τη σελίδα 1)

ηγητικά και φωτεινά εφέ απηύθυναν χαιρετισμό ο Πρόεδρος του WRO Hellas (World Robotics organization) κ. Γιάννης Σομαλακίδης, ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Προκόπης Παυλόπουλος και ο Υπουργός Ψηφιακής Πολιτικής κ. Νίκος Παππάς. Μετά

καν στη δουλειά, ο διαγωνισμός ξεκίνησε. Η ομάδα μας είχε ένα μικρό προβληματάκι

Τελικός του Διαγωνισμού Ρομποτικής

Το ρομπότ μας για την κατηγορία Δημοτικού «Εποικισμός του Άρη»

στην αρχή. Τα hub του ρομπότ είχαν αποσυνδεθεί. Με ψυχραιμία, τα συνδέσαμε πάλι και ήμασταν έτοιμοι. Σε λίγη ώρα ήρθαν οι κριτές. Όλοι μας σκεφτήκαμε «Η ώρα της αλήθειας!». Μας έκαναν πολλές ερωτήσεις και απαντή-

τελέσματα βγήκαν! Πήραμε τον Έπαινο της Καλύτερης Παρουσίας του Διαγωνισμού και κατατάγηκαμε στην 7η θέση ανάμεσα στις 60 περίπου ομάδες που συμμετείχαν.

Ήταν μια πάρα πολύ ωραία εμπειρία και ελπίζω να ξαναγίνει!

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΝΑΚΚΑΣ

τους χαιρετισμούς και τις ομιλίες των επισήμων, οι κριτές στρώθη-

σαμε σε όλες.

Ύστερα από μερικές ώρες τα απο-

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

Τι γιορτάζουμε το Πάσχα ;

Το Χριστιανικό Πάσχα είναι η σπουδαιότερη γιορτή του χριστιανικού εκκλησιαστικού έτους και είναι κινητή γιορτή. Πιστεύεται ότι προέρχεται από το Εβραϊκό Πεσάχ το οποίο ήταν η πρώτη από τις τρεις ετήσιες μεγάλες γιορτές των Ισραηλινών και γιορταζόταν στις αρχές της άνοιξης. Το Πεσάχ σημαίνει διάβαση και προϋπήρχε σαν έθιμο στην αρχαία Αίγυπτο. Οι Εβραίοι γιορτάζουν την διάβασή τους από την Ερυθρά θάλασσα και την απελευθέρωσή τους από τους Αιγύπτιους.

Ο Χριστιανισμός πήρε το Πάσχα από τους Εβραίους και του έδωσε νέο νόημα. Οι Χριστιανοί γιορτάζουν την σταύρωση και Ανάσταση του Χριστού και το πέρασμα από τον θάνατο στη ζωή. Το Πάσχα διαρκεί δύο εβδομάδες από την Κυριακή των Βαΐων, η οποία συμβολίζει την είσοδο του Χριστού στα Ιεροσόλυμα, έως την Κυριακή του Θωμά. Η πρώτη εβδομάδα ονομά-

ζεται Μεγάλη εβδομάδα ή εβδομάδα των Παθών και η δεύτερη εβδομάδα της Λαμπρής ή Λαμπροβδομάδα. Οι πιστοί ζουν το Πάσχα βιώνοντας δια μέσου της εκκλησίας, την πορεία του Χριστού από τα Πάθη στην Ανάσταση, εξαγνίζοντας τις αμαρτίες τους με νηστεία, προσευχή και την Θεία Μετάληψη. Την πένθιμη ατμόσφαιρα της Μεγάλης εβδομάδας διαδέχεται η χαρά της Ανάστασης το Μεγάλο Σάββατο. Η Πασχαλινή ατμόσφαιρα προσφέρει σε όλους την συμφιλίωση της αγάπης.

Ο χαιρετισμός μεταξύ των Χριστιανών για σαράντα ημέρες μετά το Πάσχα είναι «Χριστός Ανέστη» με ανταπάντηση «Αληθώς Ανέστη» και εκφράζει την συμμετοχή των ανθρώπων στην Ανάσταση του Κυρίου και την μετάδοση του χαρμόσυνου γεγονότος σε όλη την οικουμένη.

Ελ Γκρέκο «Η Ανάσταση»

ΙΛΕΑΝΑ ΓΕΡΟΥΜΑΤΟΥ

Η Πρωτομαγιά (γιορτή των λουλουδιών και της φύσης)

Η 1η του Μάη γιορτάζεται ως μέρα των λουλουδιών και της Άνοιξης, για πολλές χώρες του βόρειου ημισφαιρίου.

Ο εορτασμός της έχει τις ρίζες του στις παγανιστικές εορτές του παρελθόντος, με πολλά από τα αρχαία έθιμα να επιβιώνουν μέχρι και σήμερα. Στην Ελλάδα γιορτάζεται με βόλτα στην εξοχή και τη δημιουργία

στεφανιών από λουλούδια. Η σημασία της ημέρας της Πρωτομαγιάς για τους αρχαίους λαούς οφείλεται στο γεγονός πως ημερολογιακά (για το βόρειο ημισφαίριο) η πρώτη ημέρα του Μαΐου βρίσκεται ανάμεσα στην εαρινή ισημερία και το θερινό ηλιοστάσιο, τοποθετείται δηλαδή στην αρχή της άνοιξης.

Σας προτείνω να πάτε μια βόλτα

στην εξοχή να κόψετε λουλούδια και να φτιάξετε ένα στεφάνι από λουλούδια.

ΝΑΤΑΛΙΑ ΤΡΟΥΝΓΚ

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

Η Εργατική Πρωτομαγιά

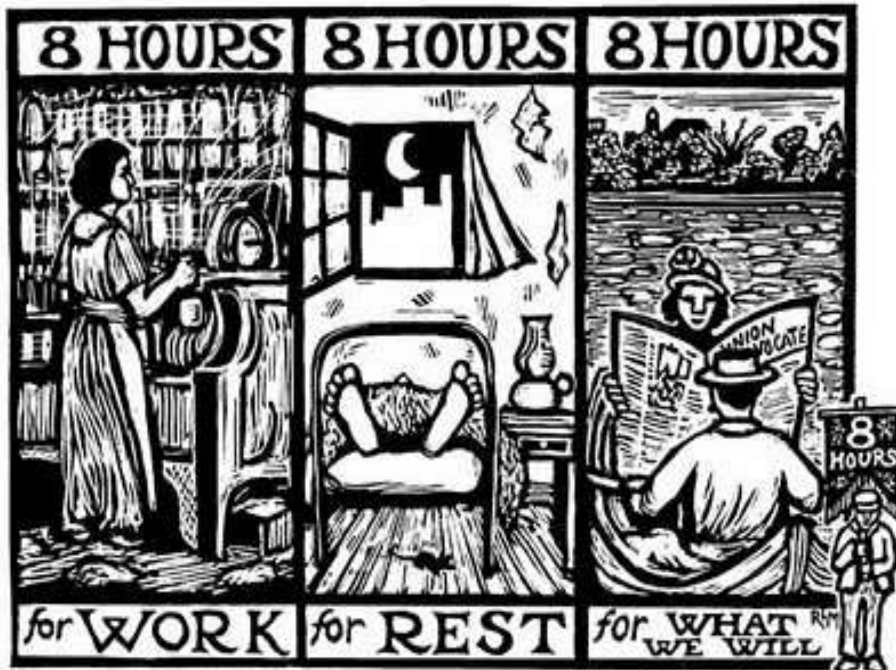
Την 1η Μαΐου γιορτάζεται η μέρα των εργατών. Είναι η καθιερωμένη γιορτή της εξέγερσης των εργατών του Σικάγου, όπου τα εργατικά συνδικάτα ξεσηκώθηκαν ζητώντας ωρÁRIO εργασίας έως 8 ώρες και καλύτερες συνθήκες εργασίας. Την 1η Μαΐου του 1886 χιλιάδες άνθρωποι, εργάτες, γυναίκες και παιδιά είχαν

συγκεντρωθεί στην πλατεία Haymarket για να διαδηλώσουν ειρηνικά. Το σύνθημα τους ήταν «8 ώρες δουλειάς, 8 ώρες ανάπαυσης και 8 ώρες ύπνο». Στην περιοχή είχε επίσης συγκεντρωθεί μεγάλη αστυνομική δύναμη με ένστολους οπλισμένους με οπλοπολυβόλα και περίστροφα. Ενώ το πλήθος παρακολουθούσε τις ομιλίες, ο αρχηγός των αστυνομικών διέταξε να διαλυθεί η συγκέντρωση. Τότε, πετάχτηκε από τη μεριά των διαδηλωτών προς τους ένστολους μια χειροβομβίδα και σκοτώθηκαν επτά αστυνομικοί. Οι υπόλοιποι αστυνομικοί, άρχισαν

να πυροβολούν προς το πλήθος. Έτσι, η συγκέντρωση αυτή βάφτηκε με το αίμα των εργατών και έμεινε

θύματα των εργατικών ατυχημάτων.

Ανάλογη συγκέντρωση έγινε και την ακριβώς επόμενη χρονιά. Το 1936 ξεσηκώθηκαν οι καπνεργάτες της Θεσσαλονίκης. Έκαναν κατάληψη ενός εργοστασίου και εναντίον τους χρησιμοποιήθηκε ο στρατός και η αστυνομία. Τα γεγονότα κορυφώθηκαν τον Μάιο της ίδιας χρονιάς όπου σε διαδήλωση των εργατών στην συμβολή των οδών Εγνατία και Βενιζέλου σκοτώθηκαν

Το σύνθημα των εργατών του Σικάγου

στην ιστορία.

Στην Ελλάδα, η πρώτη απεργία έγινε την 1η Μαΐου 1888 στην Δράμα από καπνεργάτες οι οποίοι ζητούσαν και αυτοί οκτάωρη εργασία καθώς τότε οι εργάτες δούλευαν από 12 έως 13 ώρες την ημέρα.

Το 1893 η εργατική Πρωτομαγιά γιορτάστηκε στο Παναθηναϊκό στάδιο. Διοργανωτής ήταν ο Σταύρος Καλλέργης. Τα αιτήματά τους ήταν τα εξής:

Την Κυριακή τα καταστήματα να είναι κλειστά

Η εργασία να περιορίζεται στις 8 ώρες

Να υπάρχει κρατική ασφάλιση στα

συνολικά δώδεκα άνθρωποι. Ανάμεσα τους ήταν και ο 25χρονος αυτοκινητιστής Τάσος Τούσης. Ένας δημοσιογράφος της εποχής, απαθανάτισε την μητέρα του να θρηνεί στη μέση του δρόμου για το παιδί της και δημοσίευσε σε εφημερίδα την φωτογραφία. Αυτή η σκηνή αποτέλεσε την έμπνευση για τον Γιάννη Ρίτσο ώστε να γράψει τη συλλογή του «Ο Επιτάφιος». Σήμερα, όλοι οι εργαζόμενοι τιμούν την εργατική Πρωτομαγιά η οποία έχει θεσπιστεί ως υποχρεωτική αργία.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΤΣΑΚΑΡΔΑΝΟΥ

ΠΑΡΑΔΟΣΗ - ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Οι ημέρες της Μεγάλης Εβδομάδας

Η Μεγάλη Εβδομάδα είναι η εβδομάδα πριν το Πάσχα ξεκινώντας από την Κυριακή των Βαΐων και τελειώνοντας το βράδυ του μεγάλου Σαββάτου. Κάθε ημέρα της Μεγάλης Εβδομάδας αντιστοιχεί σε ένα από τα πάθη του Ιησού. Στο παρακάτω κείμενο θα δούμε τι ακριβώς τιμούμε την κάθε ημέρα ξεχωριστά.

Μεγάλη Δευτέρα

Τη Μεγάλη Δευτέρα τιμούμε δύο γεγονότα:

Α) Η ζωή του Ιωσήφ του 11ου γιου του Πατριάρχη Ιακώβ του ονομαζόμενου Παγκάλου, δηλαδή του ωραίου στο σώμα και την ψυχή. Ο Ιωσήφ (που πουλήθηκε σκλάβος στην Αίγυπτο), απεικονίζει τον ίδιο τον Χριστό και τα Πάθη του.

Β) Το περιστατικό της άκαρπης συκιάς που ξέρανε ο Χριστός συμβολίζει τη Συναγωγή των Εβραίων και γενικά του Ισραηλιτικού λαού που ήταν άκαρποι από καλά έργα.

Μεγάλη Τρίτη

Τη Μεγάλη Τρίτη θυμόμαστε και ζούμε δύο παραβολές:

Α) Την παραβολή των δέκα παρθένων (Ματθ. 25,1-13) που μας διδάσκει να είμαστε έτοιμοι και γεμάτοι από πίστη και φιλανθρωπία.

β) Των Ταλάντων (Ματθ. 25,14-30), που μας διδάσκει να είμαστε εργατικοί και πρέπει να καλλιεργούμε και να αυξήσουμε τα πνευματικά μας χαρίσματα.

Μεγάλη Τετάρτη

Η Μεγάλη Τετάρτη είναι αφιερωμένη στην αμαρτωλή γυναίκα (Λουκ. 7,47), που μετανιωμένη άλειψε τα πόδια του Κυρίου με μύρο και συγχωρήθηκε για τα αμαρτήματά της, γιατί έδειξε μεγάλη αγάπη και πίστη στον Κύριο. Ψάλλεται το περίφημο τροπάριο (δοξαστικό) της Υμνογράφου Μοναχής Κασσιανής.

Μεγάλη Πέμπτη

Την Μεγάλη Πέμπτη γιορτάζουμε 4 γεγονότα :

α) Τον Ιερό Νιπτήρα, το πλύσιμο δηλαδή των ποδιών των μαθητών από τον Κύριο, δείχνοντας για το ποια πρέπει να είναι η διακονία των πιστών στην Εκκλησία.

β) Τον Μυστικό Δείπνο, δηλαδή την παράδοση του Μυστηρίου της Θείας Ευχαριστίας.

γ) Την Προσευχή του Κυρίου, στο Όρος των Ελαιών και

δ) την Προδοσία του Ιούδα, δηλαδή την αρχή του Πάθους του Κυρίου.

Μεγάλη Παρασκευή

Τη Μεγάλη Παρασκευή έχουμε την Κορύφωση του θείου δράματος, τελείται η «Ακολουθία των Παθών» και θυμόμαστε και βιώνουμε τα Σωτήρια και φρικτά Πά-

Σαλβαντόρ Νταλί : Η Σταύρωση

θη του Κυρίου και Θεού μας. Δηλαδή:

- α) Τα πτυσίματα
- β) τα μαστιγώματα
- γ) τις κοροϊδίες
- δ) τους εξευτελισμούς
- ε) τα κτυπήματα
- στ) το αγκάθινο στεφάνι και κυρίως την
- ζ) Σταύρωση και

(Συνέχεια στη σελίδα 6)

ΠΑΡΑΔΟΣΗ - ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Οι ημέρες της Μεγάλης Εβδομάδας

(Συνέχεια από τη σελίδα 5)

η) τον θάνατο του Χριστού μας
Τη Μεγάλη Παρασκευή το βράδυ (ημερολογιακά) ψάλλονται τα Εγκώμια και έχουμε την περιφορά του Επιταφίου!

Μεγάλο Σάββατο

Το Μεγάλο Σάββατο το πρωί γιορτάζουμε:

α) την Ταφή Του Κυρίου και
β) την Κάθοδο Του στον Άδη, όπου κήρυξε σε όλους τους νεκρούς. Έτσι Μεγάλη Παρασκευή το πρωί (ημερολογιακά), τελούνται οι εξής ακολουθίες: Ακολουθία των Μεγάλων Ωρών και στις 12.00

το μεσημέρι της Αποκαθλώσεως, δηλαδή την Ταφή Του Κυρίου από τον Ιωσήφ τον Αριμαθαίας και το Νικόδημο τον Φαρισαίο, μέλος του Μ. Συμβουλίου και κρυφός μαθητή του Κυρίου.

Το Μεγάλο Σάββατο στις 12.00 (δηλαδή ουσιαστικά την Κυριακή), έχουμε τη ζωφόρο Ανάσταση του Κυρίου μας, την ήττα του θανάτου και της φθοράς και την αφή του Αγίου Φωτός στον κόσμο από το Πανάγιο Τάφο.

Κυριακή του Πάσχα

Το Μεγάλο Σάββατο (ημερολογιακά) το πρωί, έχουμε την λεγόμενη «1η Ανάσταση», δηλαδή το προανάκρουσμα της Ανα-

στάσεως που μεταδίδουν οι ύμνοι και της προσμονής της λυτρώσεως όλης της κτίσεως από την φθορά και τον θάνατο!

Κυριακή του Πάσχα στις 11.00 π.μ. ή το απόγευμα, τελείται ο «Εσπερινός της Αγάπης», όπου σε πολλές γλώσσες διαβάζεται το Ιερό Ευαγγέλιο και διατρανώνεται παγκοσμίως η νίκη του θανάτου και η εποχή της Καινούριας Διαθήκης, της χαράς και της Αναστάσιμης ελπίδας.

ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΥ

Ποια είναι κάθε φορά η ημερομηνία του Πάσχα ;

Το Πάσχα όπως όλοι γνωρίζουμε είναι κινητή γιορτή. Όμως πώς ξέρουμε σε ποια ημερομηνία θα πέσει κάθε χρόνο; Η απάντηση βρίσκεται στα πολύ παλιά χρονιά. Οι Εβραίοι γιόρταζαν το πέρασμά τους από την Ερυθρά Θάλασσα την 14η του μήνα Νισάν δηλαδή την ημέρα της εαρινής πανσελήνου.

Η ιστορία λέει, πως οι πρώτοι Χριστιανοί γιόρταζαν το Πάσχα μαζί

με τους Εβραίους. Αργότερα όμως, θέλησαν να το συνδέσουν με την αναστάσιμη ημέρα, την Κυριακή. Έτσι αποφάσισαν να το γιορτάζουν την πρώτη Κυριακή μετά την ανοιξιάτικη πανσέληνο. Με αυτό τον τρόπο, δεν θα ήταν ποτέ την ίδια ημέρα με τους Εβραίους.

Η πρώτη μέρα της Σελήνης βρίσκεται περίπου στο διάστημα από 8 Μαρτίου έως και 5 Απριλίου. Οπότε, αν υπολογίσουμε πως η περιστροφή της Σελήνης γύρω από τη Γη διαρκεί περίπου 28 ημέρες, η παν-

σέληνος θα είναι περίπου στο μέσο του κύκλου δηλαδή την 14η ημέρα. Αυτές οι ημερομηνίες είναι βάσει του παλιού ημερολογίου. Αν προσθέσουμε και τις 13 ημέρες που έχει διαφορά το παλιό ημερολόγιο με το νέο τότε ξέρουμε πως το Πάσχα κάθε χρόνο θα πέφτει στο διάστημα από 4 Απριλίου έως 8 Μαΐου.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΤΣΑΚΑΡΔΑΝΟΥ

Γιατί δεν συμπίπτει το Ορθόδοξο Πάσχα με το

Αυτό συμβαίνει γιατί οι Ρωμαιοκαθολικοί καθορίζουν το Πάσχα σύμφωνα με το νέο ημερολόγιο. Για τον λόγο αυτόν το Πάσχα των Καθολικών γιορτάζεται συνήθως νωρίτερα από αυτό των Ορθοδόξων.

Υπάρχει ωστόσο και η περίπτωση, για κάποιες συγκεκριμένες ημερομηνίες της εαρινής πανσελήνου, που ο εορτασμός του Πάσχα από τις δύο εκκλησίες ταυτίζεται.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΑΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

ΠΑΡΑΔΟΣΗ - ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Το πασχαλινό αυγό

Το αυγό είναι το σύμβολο της Ανάστασης.

Έτσι οι χριστιανοί συμβόλιζαν με το αυγό τον τάφο από τον οποίο εξήλθε ο Χριστός όταν Αναστήθηκε.

Τα κόκκινα αυγά συμβολίζουν τον εορτασμό της λήξης της σαρακοσιανής νηστείας.

Μια ιστορία λέει ότι ο Αυτοκράτορας της Ρώμης έμαθε για

πιθανό όσο το να βαφτούν τα αυγά κόκκινα. Η Μαρία η Μαγδαληνή τότε επιβεβαίωσε το μήνυμα της Ανάστασης στον Αυτοκράτορα πηγαίνοντάς του ένα κόκκινο αυγό.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ-ΔΑΝΑΗ

ΣΩΤΗΡΑΚΗ

την Ανάσταση του Χριστού ισχυρίστηκε πως αυτό είναι τόσο

Η μαγειρίτσα

Μαγειρίτσα

Η μαγειρίτσα είναι το παραδοσιακό φαγητό που τρώμε το βράδυ της Ανάστασης. Οι περισσότεροι γνωρίζουν από τι αποτελείται και πως φτιάχνεται η μαγειρίτσα.

Όμως λίγοι είναι αυτοί που ξέρουν

Το πασχαλινό τσουρέκι

Από τη Ρόδο ως τη Κέρκυρα και από την Κρήτη ως τη Θράκη κάθε γωνιά της Ελλάδας γιορτάζει το Πάσχα με το δικό της μοναδικό τρόπο. Έθιμα και παραδόσεις ζωντανεύουν από άκρη σε άκρη του

πώς προέκυψε αυτό το έθιμο.

Το βράδυ της Ανάστασης είναι ουσιαστικά το τέλος της Σαρακοστής, δηλαδή το τέλος της 40ημερης νηστείας από την Καθαρά Δευτέρα. Η μαγειρίτσα είναι μια πολύ καλή επιλογή για το στομάχι, αφού όσοι νήστεψαν το κρέας για σαράντα ημέρες, θα πρέπει να προσέξουν και να ξεκινήσουν σταδιακά την κρεατοφαγία που ακολουθεί τις επόμενες ημέρες. Οπότε η μαγειρίτσα

είναι το φαγητό που προετοιμάζει το στομάχι ώστε να μην του πέσει τόσο βαρύ το αρνί ή το κατσίκι της επόμενη μέρας. Γι' αυτό και επιλέχθηκε να τρώγεται το βράδυ του Μεγάλου Σαββάτου και καθιερώ-

τόπου μας.

Για ένα από τα τόσα έθιμα του Πάσχα μιλάει και το άρθρο μας παρακάτω δίνοντας πληροφορίες αλλά και την βασική συνταγή για το αγαπημένο στους περισσότερους από εμάς Πασχαλινό τσουρέκι.

θηκε ως έθιμο.

Ωστόσο, έχει κι έναν συμβολισμό: Τα χορταρικά της συμβολίζουν τα πικρά χόρτα που έτρωγαν οι Εβραίοι προς ανάμνηση της πολύχρονης σκλαβιάς τους από τους Αιγύπτιους. Το Πάσχα των Εβραίων είναι εθνική γιορτή. Πάσχα στα εβραϊκά σημαίνει έξοδος ή διάβαση. Οι Χριστιανοί γιορτάζουν την Ανάσταση του Χριστού και το πέρασμα από τον θάνατο στη ζωή

ΣΙΜΟΣ ΕΓΓΛΕΖΟΣ

Το τσουρέκι είναι παραδοσιακό γλυκό ψωμί το οποίο έχει διάφορες ονομασίες ανά τον κόσμο. Η λέξη προέρχεται από το τουρκικό çörek που σημαίνει οποιαδήποτε

(Συνέχεια στη σελίδα 8)

ΠΑΡΑΔΟΣΗ - ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Το πασχαλινό τσουρέκι

(Συνέχεια από τη σελίδα 7)

ζύμη περιέχει μαγιά.

Πασχαλινό τσουρέκι

Στην Ελλάδα ονομάζεται λαμπροκουλούρο ή λαμπρόψωμο.

Το όνομα τσουρέκι μάλλον υιοθετήθηκε από τους Έλληνες κατά την περίοδο της τουρκικής κατοχής και από τότε ξεκίνησαν να φτιάχνουν την δική τους εκδοχή γλυκού ψωμιού.

Το σχήμα του τσουρεκιού ποικίλει ανάλογα με τον τόπο παρασκευής. Μπορεί να είναι πλεξούδα, κουλούρα ή μπάλα. Το πιο γνωστό

είναι φυσικά η πλεξούδα, με ή χωρίς κόκκινο αυγό. Οι πλεξούδες και οι κόμποι προέρχονται από τους ειδωλολατρικούς χρόνους ως σύμβολα για την απομάκρυνση των κακών πνευμάτων. Ανάλογα με το σχήμα που τους έδιναν παλιότερα είχαν και διάφορα ονόματα. “Κοφίνια”, “καλαθάκια”, “δοξάρια”, “αυγούλες”, “κουτσούνες”, “κουζουνάκια”. Παρόμοιες κουλούρες έφτιαχναν και στα βυζαντινά χρόνια, τις “κολλιρίδες” και ήταν ειδικά ψωμιά για το Πάσχα, σε διάφορα σχήματα, που είχαν στο κέντρο ένα κόκκινο αυγό.

Παρασκευάζεται καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου αλλά αποτελεί έθιμο το πρωί της Μεγάλης Πέμπτης οι γυναίκες να ζυμώνουν τα τσουρέκια και να ετοιμάζουν και τα κόκκινα αυγά.

Τι συμβολίζει όμως του τσουρέκι το Πάσχα;

Το τσουρέκι συμβολίζει την Ανάσταση του Χριστού καθώς το αλεύρι «ζωντανεύει» και

«μεταμορφώνεται» σε ψωμί!

Το ψωμί συμβόλιζε τη “ζωή” και στην ειδωλολατρική παράδοση και μπορούμε να βρούμε απομεινάρια της ακόμη και σήμερα, σε παραδόσεις όπως της προσφοράς Πασχαλινού ψωμιού και κόκκινων αυγών στους τάφους αγαπημένων προσώπων κατά το Πάσχα.

Το τσουρέκι είναι μόνο ένα από τα ποικίλα εορταστικά ψωμιά της ελληνικής παράδοσης, όμως ίσως είναι το πιο γνωστό.

Στις μέρες μας έχει εξελιχθεί ακόμη περισσότερο μιας και μπορεί να βρει κανείς τσουρέκια παρασκευασμένα με πολλούς τρόπους όπως γεμιστά με μαρμελάδα, ξηρούς καρπούς, πραλίνα, λευκή και μαύρη σοκολάτα ή με επικάλυψη σοκολάτας γάλακτος αλλά και λευκή.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

Το πασχαλινό σούβλισμα του αρνιού

Το Πάσχα είναι αδιαμφισβήτητα μια πολύ μεγάλη γιορτή, με πάρα πολύ φαγητό. Αυτό ίσως να οφείλεται και στη μεγάλη νηστεία της Σαρακοστής που προηγήθηκε, για όσους φυσικά την τήρησαν.

Κόκκινα αυγά, τσουρέκια, μαγειρίτσα και πολλά άλλα, μεταξύ των οποίων το παραδοσιακό αρνάκι ή κατσικάκι.

Κάθε Πάσχα, λοιπόν, σφάζονται χιλιάδες αμνοερίφια τα οποία καταλήγουν τελικά στο Πασχαλινό

τραπέζι μας. Ολόκληρα κοπάδια ξεκληρίζονται!

Γιατί σουβλίζουμε αρνί το Πάσχα;

Το Πάσχα, όπως έχουμε γράψει σε παλιότερο άρθρο, είναι εβραϊκή γιορτή που συμβολίζει το πέρασμα των Εβραίων από την δουλεία των Αιγυπτίων στην ελευθερία.

Έτσι οι Εβραίοι θυσίαζαν αρνιά για να ευχαριστήσουν τον Θεό, ενώ παράλληλα με το αίμα σημάδευαν τις πόρτες των σπιτιών τους για να μην τους πειράξουν οι Άγγελοι που θα κατέβαιναν για να τιμωρή-

σουν τους Αιγύπτιους.

Αντίστοιχα, στο Χριστιανικό Πάσχα, το οποίο συμβολίζει το πέρασμα από τον θάνατο στη ζωή μέσω της Ανάστασης του Χριστού, το αρνί (αμνός) που θυσιάζεται συμβολίζει τον Ιησού Χριστό, σύμφωνα με την αναφορά του Αγ. Ιωάννη του Προδρόμου σε Αυτόν ως τον Αμνό του Θεού, που σηκώνει την αμαρτία του κόσμου.

Ο Αμνός του Θεού

(Συνέχεια στη σελίδα 9)

ΠΑΡΑΔΟΣΗ - ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Το πασχαλινό σούβλισμα του αρνιού

(Συνέχεια από τη σελίδα 8)

Τόσο λοιπόν στη χριστιανική, όσο και στην εβραϊκή παράδοση το σφάξιμο του αρνιού είναι μια θυσία - προσφορά στον Θεό.

Στη σύγχρονη εκδοχή του εθίμου, ο κόσμος δεν θυσιάζει απλά το ζωντανό (συνήθως αρνί ή κατσίκι), αλλά το σουβλίζει και το τρώει.

Κι αν υπάρχει και δεύτερη σούβλα διαθέ-

σιμη, χτυπάει κι ένα κοκορέτσι!

ΗΛΙΑΣ ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ

Το έθιμα της Μεγάλης Εβδομάδας

Τα Πασχαλινά έθιμα του Ελληνικού λαού έχουν τη δική τους σφραγίδα, αξία και ποικιλία και έχουν όλα τις ρίζες τους σε παραδόσεις αιώνων ή ακόμη και χιλιετηρίδων. Η Μεγάλη Δευτέρα είναι αφιερωμένη στον Ιωσήφ τον πιο αγαπητό γιο του Ιακώβ. Τη Μεγάλη Δευτέρα ξεκινούν πολλοί την νηστεία της Μεγάλης Εβδομάδας μέχρι να κοινωνήσουν το Μεγάλο Σάββατο.

Τη Μεγάλη Τρίτη σε όλες τις εκκλησίες με κατόνυξη ακούμε το

Θεόδωρος Ράλλης : Στολισμός Επιταφίου

“τροπάριο της Κασσιανής”.

Η Μεγάλη Τετάρτη είναι αφιερωμένη στη μνήμη της αμαρτωλής γυναίκας που μετανόησε και πίστεψε στον Χριστό και οι νοικοκυρές πλάθουν μαζί με τα παιδιά τους τα Πασχαλινά κουλουράκια στο σπίτι, ενώ περιμένουν τη λειτουργία του Μυστικού Δείπνου.

Η ιστοσελίδα του E2 : <http://sainia.gr>

Τη Μεγάλη Πέμπτη οι νοικοκυρές βάζουν τα συμβολικά κόκκινα αυγά, πλάθουν τα τσουρέκια και τα ψωμιά περιμένοντας τη μεγάλη ακολουθία των Αχράντων Παθών των Δώδεκα Ευαγγελίων.

Τη Μεγάλη Παρασκευή γίνεται η αποκαθήλωση, όπου ο ιερέας κατεβάζει τον Εσταυρωμένο από τον Σταυρό και τον τυλίγει σε καθαρό σεντόνι ενώ από αργά το βράδυ της Μ. Πέμπτης έχει στολιστεί ο Ιερός Επιτάφιος με λουλούδια που φέρ-

νουν οι γυναίκες έτσι ώστε να τοποθετηθεί το Άγιο Σώμα του Κυρίου. Η Μ. Παρασκευή είναι η μέρα του μεγάλου πένθους. Όλοι ζουν με μεγάλη κατά- νυξη και σε

πολλά μέρη δεν στρώνουν καθόλου τραπέζι και όλοι νηστεύουν ακόμα και το λάδι. Κανείς δεν πρέπει να πιάσει στα χέρια του σφυρί ή άλλο εργαλείο, γιατί θεωρείται μεγάλη αμαρτία. Το βράδυ γίνεται η λειτουργία της περιφοράς του Επιταφίου που είναι το κυριότερο έθιμο. Στα νησιά έβαζαν τον επιτάφιο στην θάλασσα για να αγιάσουν τα ύδατα. Το έθιμο του περά-

σματος ακόμα καλά κρατεί. Όλοι πιστεύουν ότι πρέπει να περάσουν από κάτω για μία φορά για το καλό. Τρεις φορές έπρεπε να περάσουν και οι άρρωστοι για να γίνουν καλά.

Το Μεγάλο Σάββατο το μεσημέρι γίνεται η " Πρώτη Ανάσταση ". Στον Πανάγιο Τάφο πραγματοποιείται η αφή του Αγίου Φωτός και διανέμεται σε όλο τον Ορθόδοξο κόσμο και το βράδυ ακολουθεί η Τελετή της Ανάστασης με το “δεύτε λάβετε φώς “ και το “Χριστός Ανέστη” που συνοδεύεται από μηνύματα χαράς και ελπιδας και φυσικά πολλά βεγγαλικά και κροτίδες. Στην επιστροφή στο σπίτι, "σταυρώνουν" πρώτα το επάνω μέρος της εξώπορτας και με το άγιο φως ανάβουν τα καντήλια. Το βραδινό τραπέζι της Ανάστασης περιλαμβάνει την εθιμοτυπική μαγειρίτσα, κόκκινα αυγά, τσουρέκι και σαλάτες.

Την Κυριακή του Πάσχα αρχίζει το μεγάλο γλέντι με τα ψησίματα των αρνιών, τα κοκορέτσια, τα τραγούδια και τους χορούς που κρατάνε μέχρι αργά το βράδυ.

Τα ήθη και τα έθιμα ποικίλουν από

(Συνέχεια στη σελίδα 10)

ΠΑΡΑΔΟΣΗ - ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Τα έθιμα της Μεγάλης Εβδομάδας

(Συνέχεια από τη σελίδα 9)

τόπο σε τόπο σε όλη την Ελλάδα.

Στην Καλαμάτα αναβιώνει ένα έθιμο, που πηγάζει από τους απελευθερωτικούς αγώνες του 1821, ο διαγωνισμός των «μπουλουκιών». Οι διαγωνιζόμενοι με παραδοσιακές ενδυμασίες και οπλισμένοι με σαίτες, δηλαδή με χαρτονένιους σωλήνες γεμά-

τους μπαρούτι, μετατρέπουν το τοπικό γήπεδο σε πεδίο μάχης, με τη συμμετοχή πλήθους κόσμου. Στο Λεωνίδιο έχουμε το πιο εντυπωσιακό έθιμο της περιοχής, όταν το βράδυ της Ανάστασης γεμίζει ο

ουρανός από φωτεινά "αερόστατα" τα οποία ανυψώνονται από τους πιστούς

Λεωνίδιο : Φωτεινά αναστάσιμα αερόστατα

νορίας με τον ανταγωνισμό ποιανού το αερόστατο θα μείνει περισσότερη ώρα στον αέρα.

Στην Κέρκυρα γίνεται η περιφορά του Επιταφίου της Εκκλησίας του Αγίου Σπυρίδωνα μαζί με το Σκήνωμα του Αγίου. Είναι

κά-
θε
ε-

η πιο παλιά και πιο καταναυκτική Λιτανεία σε ανάμνηση του θαύματος του Αγίου που έσωσε τον Κερκυραϊκό λαό.

Το πρωί του Μ. Σαββάτου όταν τελειώνει η ακολουθία στη Μητρόπολη, χτυπούν οι καμπάνες των εκκλησιών και από τα παράθυρα των σπιτιών πέφτουν κατά χιλιάδες, πήλινα δοχεία στους δρόμους, με μεγάλο κρότο.

Στην Ύδρα την Μ. Παρασκευή ο Επιτάφιος μπαίνει στη θάλασσα και διαβάζεται η Ακολουθία του Επιταφίου. Την επομένη του Πάσχα, γίνεται το κάψιμο ενός ομοιώματος του Ιούδα, μπροστά στα μάτια των εκπληκτων επισκε-

Πασχαλινά έθιμα απ' όλη την Ελλάδα

Προερχόμενα από παραδόσεις που χάνονται στο βάθος του χρόνου τα έθιμα για τον εορτασμό του Πάσχα δίνουν ένα ξεχωριστό χρώμα στον τρόπο που η Ελλάδα γιορτάζει και «καλούν» τις τοπικές κοινωνίες να συμμετέχουν στο πνεύμα των ημερών.

Οι Μπότηδες στη Σπιανάδα

Το πρωί του Μ. Σαββάτου η Κέρκυρα «βουλιάζει» από το πλήθος πιστών και τουριστών που έρχονται στο νησί για να παρακολουθήσουν μεταξύ άλλων το έθιμο «Μπότηδες», που λαμβάνει χώρα στην «καρδιά» του νησιού: την πλατεία Σπιανάδα.

Σύμφωνα με το έθιμο, με την πρώτη Ανάσταση στις 12 το μεσημέρι,

οι κάτοικοι της Κέρκυρας, που έχουν στολίσει τα ψηλά παραθυρόφυλλά τους με κόκκινα εμβλήματα και λουλούδια, πετάνε τους «Μπότηδες».

Οι Μπότηδες στην Κέρκυρα

Πρόκειται για πήλινα κανάτια με στενό στόμιο και δύο χερούλια στο πλάι για τη μεταφορά τους, δεμένα με κόκκινες κορδέλες. Για το εν λόγω έθιμο, που αποτελεί συνδυασμό ενετικών παραδόσεων και ορθόδοξων εθίμων, υπάρχουν διαφορετικές θεωρίες για το πώς ξεκίνησε.

Μία απ' αυτές το θεωρεί μεσαιωνικό έθιμο, κατάλοιπο της Ενετοκρατίας. Οι Βενετοί, ως καθολικοί, έσπαγαν τις παλιές στάμνες την Πρωτοχρονιά, στη μεγαλύτερη γιορτή τους, ως «φόρο» στο νέο χρόνο προκειμένου να τους φέρει καινούργια αγαθά στο σπιτικό τους.

Οι ορθόδοξοι «μετακόμισαν» το έθιμο χρονικά και το μετέφεραν στη δική τους μεγαλύτερη γιορτή, το Πάσχα.

Μια δεύτερη εκδοχή, με μεσαιωνικές ρίζες κι αυτή, αναφέρει ότι πρόκειται για προσπάθεια να εκδιωχθούν τα «μολύσματα», τα κα-

(Συνέχεια στη σελίδα 11)

ΠΑΡΑΔΟΣΗ - ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Πασχαλινά έθιμα απ' όλη την Ελλάδα

(Συνέχεια από τη σελίδα 10)

κά και μοχθηρά πνεύματα που έβαζαν σε πειρασμό τους ανθρώπους την προηγούμενη χρονιά. Η τρίτη εκδοχή κάνει λόγο για παγανιστική προέλευση. Ο οργανισμός της φύσης και η συλλογή των φρέσκων καρπών απαιτούν νέα κανάλια και δοχεία για την αποθήκευσή τους, με αποτέλεσμα τα παλιά να πετιούνται και, μάλιστα, όσο πιο τελετουργικά τόσο πιο αποδοτική θα είναι και η νέα συγκομιδή. Σύμφωνα με τη θρησκευτική μας παράδοση, το σπάσιμο των «Μπότηδων» αναπαριστά με τους κρότους, την οργή για τη προδοσία του Ιούδα.

Το έθιμο συνοδεύουν βροντεροί κανονιοβολισμοί που ακούγονται από το Παλιό Φρούριο της Κέρκυρας, αλλά και οι φιλαρμονικές του τόπου που παίζουν θρησκευτικά εμβατήρια. Οι παρευρισκόμενοι στο έθιμο σπεύδουν να μαζέψουν τα κομμάτια από τα σπασμένα πήλινα κανάλια, να τα πάρουν σπίτι τους και να τα φυλάξουν στο εικονοστάσι τους καθώς - σύμφωνα με τους Κερκυραίους - φέρουν τύχη και ευημερία.

Ρούμελη : Από τις σούβλες στους λάκκους

Απ' άκρη σ' άκρη στη Ρούμελη, ακόμα και χωριά με λιγοστούς κατοίκους αποκτούν ζωή.

Τα πασχαλινά έθιμα στην περιοχή έλκουν την καταγωγή τους από

τον περασμένο αιώνα και όχι μόνο δεν ξεθωριάζουν με το πέρασμα του χρόνου, αλλά ζωντανεύουν όλο και περισσότερο καθώς οι νεότερες γενιές συμμετέχουν με ιδιαίτερο μεράκι και κέφι τόσο στην προετοιμασία του «λάκκου» της φωτιάς και στο σούβλισμα όσο και στο πασχαλινό γλέντι που ακολουθεί.

Αν βρεθείτε Πάσχα στη Λαμία, μην παραλείψετε να παρακολουθήσετε την περιφορά και, κυρίως, τη συνάντηση των Επιταφίων στην πλατεία της πόλης τη Μεγάλη Παρασκευή, με τη συμμετοχή της φιλαρμονικής και χιλιάδων κατοίκων και επισκεπτών.

Αμφίκλεια : Όλη η γειτονιά ένα τραπέζι

Στην Αμφίκλεια, η κάθε οικογένεια δεν ψήνει μόνη της το πατροπαράδοτο αρνί,

Πάσχα στην Αμφίκλεια

αλλά όλη η γειτονιά μαζί, συντηρώντας μια παράδοση ετών.

Στις γειτονιές και τα σταυροδρόμια της Αμφίκλειας βλέπεις να ψήνονται 10-15, ίσως και περισσότερα, αρνιά στη σειρά.

Προτού ο καθένας πάρει τον δρόμο για το γιορτινό τραπέζι του σπιτιού του, θα πρέπει πρώτα να ολοκληρωθεί το γλέντι στην παρέα, έστω και αν «θυσιάσουν» ένα μέρος απ' το αρνί...

Λιβαδειά : Ο Λάκκος

Στη Λιβαδειά, οι κάτοικοι της πόλης μέ-

νουν σχεδόν άγρυπνοι το βράδυ του Μεγάλου Σαββάτου για να φτιάξουν τον «λάκκο» και πριν ακόμη ξημερώσει να έχουν ετοιμάσει το σημείο και τον σωρό με τα κλαδιά. Ο μεγαλύτερος της οικογένειας ή της παρέας ανάβει τη φωτιά με τη λαμπάδα της Αναστάσεως.

Με αρκετή υπομονή, ραντίσματα νερού και χτυπήματα στα φλεγόμενα κλαδιά, η θράκα ετοιμάζεται και μπαίνουν επάνω τα αρνιά.

Στον δημοτικό «λάκκο», που στήνεται στην περιοχή της Κρύας, προσφέρονται δωρεάν σουβλιστό αρνί, μεζέδες και κρασί στους επισκέπτες και στους παρευρισκόμενους, ενώ συμμετέχουν παραδοσιακά χορευτικά συγκροτήματα.

Άμφισσα : Τα «δάκρυα της Παναγιάς»

Στην Άμφισσα λαμβάνει χώρα ένα ενδιαφέρον πασχαλινό έθιμο της Ρούμελης, τα «δάκρυα της Παναγιάς».

Το μεσημέρι της Μεγάλης Παρασκευής οι κάτοικοι κάθονται σε καφενεία, μεζεδοπωλεία και εστιατόρια και καταναλώνουν σαρακοσιανά χωρίς λάδι και μεγάλες ποσότητες τσίπουρου και ούζου, που είναι τα εν λόγω... δάκρυα.

Αρκίτσα : Η Ρωμάνια

Στην Αρκίτσα τη δεύτερη ημέρα του Πάσχα συναντάμε το έθιμο

(Συνέχεια στη σελίδα 12)

ΠΑΡΑΔΟΣΗ - ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Πασχαλινά έθιμα απ' όλη την Ελλάδα

(Συνέχεια από τη σελίδα 11)

της Ρωμάννας.

Γυναίκες με τοπικές ενδυμασίες τραγουδώντας το τραγούδι της Ρωμάννας, συγκεντρώνουν χρήματα και υλικά για να φτιάξουν παραδοσιακές πίτες. Το ίδιο απόγευμα στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου υπό τους ήχους παραδοσιακής μουσικής προσφέρουν τις πίτες που ετοίμασαν.

Αράχοβα : Η περιφορά της εικόνας του Αγίου Γεωργίου

Στην Αράχοβα ανήμερα του Πάσχα γίνεται η περιφορά της εικόνας του Αγίου Γεωργίου, την οποία συνοδεύουν περίπου 500 άτομα ντυμένα με παραδοσιακές φορεσιές. Την επόμενη ημέρα πραγματοποιείται αγώνας δρόμου των γερόντων (ανηφορικός δρόμος), οι οποίοι ξεκινούν από την εκκλησία του Αγίου Γεωργίου και φτάνουν στον λόφο.

Υπάτη : Ο Ιούδας καίγεται

Στην Υπάτη, το απόγευμα της Κυριακής του Πάσχα, πραγματοποιείται το «κάψιμο του Ιούδα», έθιμο που χάνεται στα βάθη του παρελθόντος, ενώ στο προαύλιο της εκκλησίας του Αγ. Νικολάου ο παπάς σέρνει τον αναστάσιμο χορό ψάλλοντας το «Χριστός Ανέστη».

Κάθε χρόνο αυτή την ημέρα, σύσσωμος ο λαός της Υπάτης, αλλά και της ευρύτερης περιοχής, ανα-

βιώνει και κρατάει ζωντανό το πανάρχαιο αυτό έθιμο.

Οι γιορτές συνεχίζονται έως και την Τετάρτη μετά το Πάσχα με τη μεγάλη πορεία των αντρών του χωριού της Υπάτης προς

Υπάτη : Η Παναγία Αρσάλη

την Παναγία Αρσάλη. Το απόγευμα -μόνον οι άνδρες- ανεβαίνουν στην Παναγία Αρσάλη (Αγία Ιερουσαλήμ), διανύοντας με τα πόδια μια απόσταση περίπου δύο ωρών για να φτάσουν στη σπηλαιο-εκκλησιά, όπου διανυκτερεύουν.

Το ίδιο βράδυ στην Υπάτη, οι γυναίκες και τα παιδιά ανάβουν φωτιές στο κεντρικό σταυροδρόμι και καίνε τα παλιά μαγιάτικα στεφάνια, χορεύοντας και τραγουδώντας παραδοσιακά μαγιάτικα τραγούδια.

Η Αγία Ιερουσαλήμ είναι η Αγία των σπηλαίων και των βράχων και το έθιμο προέρχεται από τα αρχαία ελληνορωμαϊκά Ροζάλια (παγανιστικές εορτές της Άνοιξης). Κατά την Επανάσταση του 1821 η Αγία Ιερουσαλήμ υπήρξε ορμητήριο και σημείο συνάντησης των οπλαρχηγών της περιοχής.

Δυτική Φθιώτιδα : Χριστός Ανέστη, χαλάζι να μην πέσει

Στα χωριά της δυτικής Φθιώτιδας τη νύχτα της Ανάστασης ένας επίτροπος της Εκκλησίας παίρνει μια σκλίδα (καλάμι από βρίζα) αγιασμένη από τον αγιασμό των Φώτων, ανεβαίνει στο καμπαναριό ψηλά

και την ανάβει για να προφυλάξουν ολόκληρη την περιοχή από το χαλάζι.

Ο τόπος που θα δει το φως αυτής της σκλίδας δεν κινδυνεύει από χαλάζι.

Μουζάκι

Στο χωριό των Αγίων Αναργύρων Μουζακίου Καρδίτσας τη Μεγάλη Πέμπτη τα μεσάνυχτα, όπως αναφέρει ο π. Νικόλαος Δαλαγιώργος, τελείται η Ιερά Παράκληση στην Οδό του Μαρτυρίου Του Ιησού Χριστού, ενώ τη Μ. Παρασκευή μετά την περιφορά του επιταφίου αναβιώνει το έθιμο της αναπαράστασης της «Εις Άδου Καθόδου» του Κυρίου.

Την Κυριακή του Πάσχα οι κάτοικοι του χωριού και οι επισκέπτες τραγουδούν και χορεύουν πασχάλιατικα τραγούδια, χωρίς όμως μουσική υπόκρουση όπως η παράδοση ορίζει. Τους χωριανούς καλωσορίζει ο παπάς μαζί με τα παιδιά του Κατηχητικού, τα οποία τραγουδούν δίνοντας τη δική τους νότα στην έναρξη της εκδήλωσης: «Χίλια Καλώς ορίσατε, φίλοι 'μ αγαπημένοι από καιρό χαρούμενοι και καλοκαρδισμένοι».

Τη δεύτερη ημέρα του Πάσχα τιμάται ιδιαίτερα η Εφέστειος Εικόνα της Παναγίας Βασιλίσσας, η οποία λιτανεύεται μετά τη Θεία Λειτουργία στο χωριό.

(Συνέχεια στη σελίδα 13)

ΠΑΡΑΔΟΣΗ - ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Πασχαλινά έθιμα απ' όλη την Ελλάδα

(Συνέχεια από τη σελίδα 12)

Καλαμπάκα : Στον Άη Γιώργη τον Μαντηλά

Σημαντικός σταθμός στην πασχαλιάτικη παράδοση στην περιοχή Καλαμπάκας, και ειδικότερα στο Καστράκι, είναι ο Άη Γιώργης ο Μαντηλάς.

Καλαμπάκα : Αναρρίχηση στον Άη Γιώργη τον Μαντηλά

Εκεί κατά τη διάρκεια της θείας λειτουργίας στο νεότερο εξωκλήσι του αγίου που βρίσκεται στα ριζά του βράχου, στο ερειπωμένο ομώνυμο Μοναστήρι, νέοι ζωσμένοι με εκατοντάδες μαντήλια -τάματα πιστών, σκαρφαλώνουν στο απότομο βράχο με τη βοήθεια σχοινιών.

Σκοπός τους να κρεμάσουν τα καινούργια μαντήλια-τάματα και να πάρουν τα περσινά, τα οποία κατεβαίνοντας τα μοιράζουν ως φυλαχτό στους προσκυνητές που παρακολουθούν με δέος την ανάβαση καθώς είναι μια προσπάθεια ιδιαίτερα δύσκολη και επικίνδυνη. Το έθιμο των μαντηλιών φέρεται να ανάγεται στην εποχή της τουρκοκρατίας, όταν, όπως αναφέρει η λαϊκή παράδοση, μια Τουρκάλα προσευχήθηκε στον Άγιο να κάνει καλά τον άνδρα της, ο οποίος ενώ

έκοβε ξύλα κάτω από το μοναστήρι του Αγίου, έπεσε λιπόθυμος.

Ο άνδρας σηκώθηκε εντελώς καλά και η Τουρκάλα για να ευχαριστήσει τον Άγιο πρόσφερε το μαντήλι της. Από τότε η μονή ονομάστηκε Άγιος Γεώργιος Μαντηλάς. Ωστόσο, για το έθιμο των μαντηλιών και κυρίως για το εν λόγω περιστατικό διατυπώνονται διάφορες εκδοχές.

Χανιά : Τα παζάρια

Το παραδοσιακό παζάρι των Βουκολιών που οργανώνεται κάθε χρόνο τη Μεγάλη Παρασκευή απο-

τελεί ιδιαίτερο σημείο αναφοράς για τα Χανιά, έχοντας τις ρίζες στην περίοδο της τουρκοκρατίας. Στη σημερινή του μορφή και προσαρμοσμένο στο πνεύμα της εποχής, το παζάρι είναι ουσιαστικά μια εμποροπανήγυρη και ζωοπανήγυρη που συγκεντρώνει εκατοντάδες μικροπωλητές και πλήθος κόσμου από κάθε γωνιά της Κρήτης.

Το παραδοσιακό παζάρι των Βουκολιών έχει την δική του ιστορία. Οι Βουκολιές, πριν και μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ήταν σημείο αναφοράς της κεντρικής και ανατολικής Κισάμου αλλά και του κεντρικού Σελίνου. Η περιοχή, καθώς ήταν γεωργοκτηνοτροφική, συγκέντρωνε κόσμο για πώληση και ανταλλαγή προϊόντων. Ήταν ένας από τους κυριότερους χώρους για οικονομικές συναλλαγές και κοινωνικές σχέσεις και λειτουργούσε κάθε Σάββατο. Οι ημέρες που το παζάρι έφθανε στο αποκορύφωμά του ήταν η παραμονή του Δε-

καπενταύγουστου και η Μεγάλη Παρασκευή, κατά την οποία μάλιστα γίνονταν και συνοικέσια. Στην περιοχή των Χανίων τα ήθη και τα έθιμα της Μεγάλης Εβδομάδας και του Πάσχα δεν διαφέρουν από αυτά άλλων περιοχών. Την παραμονή της Ανάστασης τα παιδιά σχηματίζουν ένα μεγάλο σωρό από ξύλα και στην κορυφή βάζουν ένα σκιάχτρο, που υποτίθεται ότι είναι ο Ιούδας, και την ώρα που ο ιερέας λέει το «Χριστός Ανέστη», βάζουν φωτιά και τον καίνε. Συνήθως το κάψιμο του Ιούδα

Χανιά : Κάψιμο του Ιούδα

«συνοδεύεται» από βεγγαλικά. Την δεύτερη ημέρα του Πάσχα, γιορτή του Αγίου Γεωργίου, στην ορεινή περιοχή του χωριού Ασή Γωνιά αναβιώνει κάθε χρόνο το έθιμο του αρμέγματος των προβάτων. Οι κτηνοτρόφοι της περιοχής οδηγούν τα κοπάδια τους στην αυλή της εκκλησίας του Αγίου Γεωργίου, τα αρμέγουν, και μοιράζουν το γάλα τους σε όσους βρεθούν εκεί. Το έθιμο τηρείται με ευλάβεια από όλους τους κτηνοτρόφους, καθώς η παράδοση και

(Συνέχεια στη σελίδα 14)

ΠΑΡΑΔΟΣΗ - ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Πασχαλινά έθιμα απ' όλη την Ελλάδα

(Συνέχεια από τη σελίδα 13)

οι διάφορες δοξασίες θέλουν όσους δεν κατεβάσουν τα πρόβατα τους να βρίσκονται σε δυσμείνεια από τον Άγιο

Πάτμος : Η τελετή του Νιπηήρα

Η τελετή του Νιπηήρα, το πρωί της Μεγάλης Πέμπτης, αποτελεί την αναπαράσταση του Μυστικού Δείπνου: ο ηγούμενος, όπως ακριβώς ο Ιησούς, πλένει τα πόδια δώδεκα μοναχών που κάθονται γύρω από τη μεγάλη εξέδρα, όπως οι μαθητές στο Μυστικό Δείπνο. Τη Μεγάλη Παρασκευή γίνεται η αναπαράσταση της Αποκαθήλωσης στη Μονή του Αγίου Ιωάννη και το ίδιο βράδυ όλοι οι Επιτάφιοι συναντιούνται στις πλατείες της Σκάλας και της Χώρας.

Η Ανάσταση γίνεται, επίσης, στο Μοναστήρι και ανήμερα του Πάσχα διαβάζεται το Ευαγγέλιο σε επτά γλώσσες.

Κως : Τα εκρηκτικά κλειδιά

Στην Κω, ενώ οι μεγάλοι ασχολούνται με τις πασχαλινές δουλειές και τον εκκλησιασμό, τα παιδιά προετοιμάζονται για την Ανάσταση.

Παίρνουν μεγάλα κλειδιά από εκείνα που είχαν οι παλιές κλειδαριές, δένουν με ένα σχοινί το κλειδί με μπαρούτι και βάζουν το καρφί στην τρύπα του κλειδιού, το βράδυ της Ανάστασης το χτυπούν δυνατά στον τοίχο για να εκπυρ-

σοκροτήσει.

Άλλοι κόβουν μακριές λωρίδες χαρτιού, βάζουν στην άκρη της κάθε λωρίδας μπαρούτι και ένα φιτίλι, την τυλίγουν τριγωνικά, ώστε να προεξέχει το φιτίλι που το ανάβουν και από την ώρα που ο παπάς λέει το «Χριστός Ανέστη».

Το πρωί του Μ. Σαββάτου η εκκλησία στρώνεται με μικρά μοβ μυρωμένα λουλούδια του βουνού που λέγονται λαμπρές. Οι νοικοκυρές φτιάχνουν τις λαμπρόπιπτες και το γεμιστό αρνί.

Κάλυμνος : Το Μοιρολόι του Χριστού

Εντυπωσιακή είναι η Ανάσταση στο νησί της Καλύμνου, με τους αυτοσχέδιους δυναμίτες που ρίχνονται και οι οποίοι ταρακουνούν στην κυριολεξία το νησί.

Στην Κάλυμνο, επίσης τη νύχτα της Μεγάλης Πέμπτης, όσες γυναίκες, νέες και ηλι-

Κάλυμνος : Το μοιρολόι του

κιωμένες μπορούν, κάθονται κοντά και γύρω από τον Εσταυρωμένο και αρχίζουν να λένε το «Μοιρολόι του Χριστού», που μεταφέρεται από γενιά σε γενιά εδώ και πάρα πολλά χρόνια.

Το μοιρολόι διαρκεί περίπου μια ώρα και έχει δική του μελωδία ανάμεσα σε βυζαντινό τροπάρι και θλιμμένο δημοτικό τραγούδι. Επαναλαμβάνεται αρκετές φορές. Τη Μεγάλη Παρασκευή δημιουργείται ένα ανεπανάληπτο θέαμα, καθώς οι επιτάφιοι, άλλοι στολισμένοι με φυσικά λουλούδια

και άλλοι ντυμένοι με ρούχα μεταξωτά, μαζεύονται όλοι μαζί ο ένας πίσω από τον άλλο κι ακολουθούν οι ενορίτες με τα κεριά αναμμένα.

Όλοι θα περάσουν μπροστά από το Δεσπότη που στέκεται έξω από το Μητροπολιτικό Ναό να τους ευλογήσει για να επιστρέψουν στις ενορίες τους.

Καλαμάτα : Σαϊτοπόλεμος

Ανήμερα το Πάσχα πραγματοποιείται στην Καλαμάτα το λαοφιλέθιμο του σαϊτοπόλεμου. Πρόκειται για ένα λαϊκό έθιμο που η παράδοση θέλει να ξεκινά την περίοδο της Τουρκοκρατίας, όταν οι σαίτες χρησίμευαν για να αναχαιτιστεί το τουρκικό ιππικό.

Τη Μεγάλη Παρασκευή κορυφώνονται τα γεμίσματα της σαίτας από τους σαϊτολόγους για το βράδυ της Κυριακής του Πάσχα, αλλά και για την περιφορά του Επιταφίου που σε κάποιες γειτονιές της Καλαμάτας ρίχνουν σαίτες.

Ανήμερα το Πάσχα, στις 8.00 το βράδυ στην πλατεία Όθωνος, στο ιστορικό κέντρο της Καλαμάτας, τα μπουλούκια των σαϊτολόγων κάνουν το σαϊτοπόλεμο, ενώ συμμετέχει η Δημοτική Φιλαρμονική Καλαμάτας και προσφέρονται κεράσματα.

Μετά την παρέλαση των μπουλουκιών που συμμετέχουν στον σαϊτοπόλεμο, κάθε μπουλούκι σαϊτολό-

(Συνέχεια στη σελίδα 15)

ΠΑΡΑΔΟΣΗ - ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Πασχαλινά έθιμα απ' όλη την Ελλάδα

(Συνέχεια από τη σελίδα 14)

γων με επικεφαλής τον καπετάνιο, δείχνει την επιτηδειότητά του: κρότος, φωτιά και λάμψη, η δριμεία μυρωδιά της σαΐτας που καίγεται, οι στροβιλιζόμενοι σαΐτολόγοι είναι «ο χορός της φωτιάς» ή «το ζεϊμπέκικο της φωτιάς», όπως έχει αποκληθεί ο σαΐτοπόλεμος.

Πρέβεζα : Πρώτη Ανάσταση στο Διαβολοπάζαρο

Στο «Σαϊτάν Παζάρ» ή Διαβολοπάζαρο, στο γραφικό λιθόστρωτο στην Πρέβεζα, θα αναβιώσει το έθιμο της πρώτης Ανάστασης. Μόλις ο ιερέας του Μητροπολιτικού Ναού του Αγίου Χαραλάμπους σημάνει την πρώτη Ανάσταση, οι ήχοι των κροτίδων ξεσηκώνουν την πόλη, ενώ πήλινα κανάτια σπάζουν στο πλακόστρωτο του Σαϊτάν.

Πρόκειται για έθιμο, που έλκει την καταγωγή του από την εποχή της Τουρκοκρατίας και κάτοικοι και καταστηματάρχες το τηρούν έως σήμερα. Την εποχή εκείνη οι Πρεβεζιάνοι έφτιαχναν μόνοι τους κροτίδες, προκειμένου να κρατήσουν μακριά τους Τούρκους τις άγιες μέρες του Πάσχα.

Σκαλισμένη πάνω σε πέτρα σε εμφανές σημείο στο στενό δρομάκι, είναι η ιστορία της ονομασίας του Σαϊτάν Παζάρ. «Μια φορά κατά την διάρκεια της Τουρκικής Κατοχής, ήταν στην Πρέβεζα ένας Τούρκος στρατιωτικός διοικητής

πολύ σκληρός και βίαιος. Ένα βράδυ, οι κάτοικοι αυτού του δρόμου, άλειψαν με σαπούνη το καλντερίμι στο σημείο όπου είχε την πιο απότομη κλίση. Όταν την επόμενη ο διοικητής πέρασε από εδώ, το άλογό του γλίστρησε κι' ο ίδιος έπεσε φωνάζοντας, «Σαϊτάν Παζάρ», δηλαδή, Διαβολοπάζαρο».

Φιλιάτες : Μουσική στους τάφους

Στο χωριό Γηρομέρι Φιλιατών τη Δευτέρα του Πάσχα, οργανοπαίχτες πηγαίνουν πάνω από τους τάφους για να αναβιώσουν το μοναδικό ταφικό έθιμο στην Ελλάδα που έχει ρίζες στις αρχές του 18ου αιώνα. Αμέσως μετά την θεία λειτουργία στον ιερό Ναό της Αγίας Παρασκευής στο νεκροταφείο του χωριού, κάτοικοι και συγγενείς νεκρών στέκονται δίπλα τους τάφους. Με κλαρίνα, ντέφια, λαούτα και ακορντεόν, σπάει η νεκρική σιωπή και γιορτάζουν τη Λαμπρή, με τους δικούς τους ανθρώπους που έφυγαν. Οι συγγενείς του νεκρού παραγγέλνουν το αγαπημένο τραγούδι του για να ακουστεί πάνω από τον τάφο του. Στη συνέχεια, όλοι όσοι βρίσκονται στο νεκροταφείο, στήνουν γλέντι με παραδοσιακά τραγούδια. Για να συνεχιστεί το έθιμο από γενιά σε γενιά στο νεκροταφείο βρίσκονται και τα παιδιά του χωριού.

Τυρός Κυνουρίας : Επιτάφιος με ψαροκάικα

Οι κάτοικοι του Τυρού στην Κυνουρία, ενός χωριού που απλώνεται νωχελικά ανάμεσα σε μια από τις ανατολικές πλαγιές του Πάρνωννα και τα καταγάλανα νερά του Μυρτώου πελάγους, τηρώντας τις

τσακώνικες παραδόσεις γιορτάζουν μοναδικά το Πάσχα.

Τη Μεγάλη Παρασκευή θα δείτε την περιφορά δύο επιτάφιων στην παραλιακή οδό με την συνοδεία των ψαροκάικων, ενώ το βράδυ του Μεγάλου Σαββάτου από νωρίς τα μικρά παιδιά γεμίζουν τον μικρό κόλπο της ναυτικής πολιτείας απ' άκρη σ' άκρη με χιλιάδες κεριά, που ταξιδεύουν φωτίζοντας τη θάλασσα και συμβολίζουν τις ψυχές των Τσακώνων ναυτικών και ψαράδων που έχουν χαθεί.

Τυρός : Επιτάφιος με ψαροκάικα

Τη στιγμή της Ανάστασης και μόλις οι ιερείς ψάλλουν το «Χριστός Ανέστη», οι Τσακώνες μπουρλοτιέρηδες κάνουν τη νύχτα μέρα. Στην ενορία της Μεταμόρφωσης στο λιμάνι του Τυρού θα δείτε ένα από τα πιο φαντασμαγορικά έθιμα, το κάψιμο του Ιούδα μέσα στη θάλασσα με τη συνοδεία βεγγαλικών.

ΗΛΙΑΣ ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ – ΣΙΜΟΣ ΕΓΓΛΕΖΟΣ - ΑΓΑΠΗ ΕΓΓΛΕΖΟΥ - ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΓΟΥΛΑΤΟΣ – ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΤΣΑΚΑΡΔΑΝΟΥ

ΠΑΡΑΔΟΣΗ - ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Πασχαλινές Συνταγές

Μαγειρίτσα

Υλικά:

1 συκωταριά αρνίσια ή κατσίκισια - 1/2 κιλό έντερα αρνιού ή κατσίκιου - 1/2 φλιτζάνι του τσαγιού ελαιόλαδο - 5-6 ματσάκια φρέσκα κρεμμυδάκια ψιλοκομμένα - 1 μαρούλι ψιλοκομμένο (προαιρετικά) - 1/2 φλιτζάνι του τσαγιού ρύζι Καρολίνα - 1 ματσάκι δυόσμο ψιλοκομμένο - 1/2 ματσάκι άνηθο ψιλοκομμένο αλάτι-πιπέρι - 1-2 λεμόνια για το τρίψιμο των εντέρων - για το αυγολέμονο - 2-3 αυγά - 1-2 λεμόνια - 1 κουταλιά σούπας αλεύρι (προαιρετικά)

Εκτέλεση:

Πλένουμε τη συκωταριά σε μπόλικο κρύο νερό, για να φύγει κάθε ίχνος από αίμα. Τη ζεματάμε σε καυτό νερό, που βράζει, για 5 λεπτά ξαφρίζοντας τη. Τη στραγγίζουμε, την ξεπλένουμε καλά και όταν κρυώσει την κόβουμε σε πολύ μικρά κομματάκια.

Πλένουμε τα έντερα πολύ καλά με

άφθονο κρύο νερό. Στη συνέχεια τα γυρίζουμε με τη βοήθεια μιας βελόνας πλεξίματος ή ενός καλαμιού για σουβλάκι. Τα τρίβουμε με αλάτι και χυμό λεμονιού και τα ξεπλένουμε σε πολλά νερά. Τα ζεματάμε 2-3 λεπτά και όταν κρυώσουν, τα κόβουμε σε πολύ μικρά κομμάτια. Σε μια κατσαρόλα ζεσταίνουμε το ελαιόλαδο και σοτάρουμε τα ψιλοκομμένα φρέσκα κρεμμυδάκια, μέχρι να μαραθούν. Προσθέτουμε τη συκωταριά, τα έντερα, αλάτι, λίγο πιπέρι και τα σοτάρουμε για 5 λεπτά.

Κατόπιν προσθέτουμε το μαρούλι, το σοτάρουμε 2-3 λεπτά, προσθέτουμε 4-5 νεροπότηρα χλιαρό νερό και αφήνουμε τη

μαγειρίτσα να σιγοβράσει για 10-15 λεπτά. Ρίχνουμε το ρύζι, αφού το έχουμε πλύνει και το βράζουμε, μέχρι να μαλακώσει. Αν χρειασθεί, προσθέτουμε λίγο ζεστό νερό. Προσθέτουμε το δυόσμο, τον άνηθο και αποσύρουμε την κατσαρόλα από τη φωτιά. Την αφήνουμε 10 λεπτά να κρυώσει και την αυγοκόβουμε.

Εκτέλεση του αυγολέμονου
Χτυπάμε σε ένα μπολ τα αυγά με το αλεύρι, που το έχουμε διαλύσει σε λίγο νερό, ρίχνουμε το χυμό του λεμονιού και λίγο λίγο από το ζουμί του φαγητού συνεχίζοντας το χτύπημα. Προσθέτουμε το αυγολέμονο τμηματικά στη μαγειρίτσα και την ανακατεύουμε για 2-3 λεπτά σε σιγανή φωτιά, χωρίς να την αφήσουμε να βράσει.

ΙΑΣΟΝΑΣ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ

Κοκορέτσι

Το κοκορέτσι είναι ένας μεζές που τρώνε συνήθως οι μεγάλοι και είναι φτιαγμένο από εντόσθια ζώων. Μπορείς να το βρεις όλον τον χρόνο, αλλά συνηθίζεται να τρώγεται κυρίως το Πάσχα μαζί με το αρνάκι.

Τα υλικά που χρησιμοποιούν για να φτιάξουν το κοκορέτσι είναι βασικά έντερα, συκωτάκια, πνευμόνια, καρδιάς, γλυκάδια και μπόλια. Η προετοιμασία θέλει αρκετό χρόνο και υπομονή, γιατί τα έντερα πρέπει να πλυθούν πολύ καλά μέσα-έξω και επίσης θέλει προσοχή για να μην τρυπήσουν ή κο-

πούν. Τα πλυμένα έντερα μπαίνουν σε μία λεκάνη με νερό να τα καλύπτει, μαζί με κομμένα λεμόνια για να φύγει η έντονη μυρωδιά. Τα υπόλοιπα κομμάτια κρέατος πρέπει να κοπούν σε μέτρια κομμάτια και να προσθέσουν αλάτι, πιπέρι, ρίγανη και κύμινο. Στη συνέχεια τα κρεατάκια πρέπει να περαστούν στη σουβλά και να τυλιχτούν με τη μπόλια, η οποία προστατεύει το κοκορέτσι από το πολύωρο ψήσιμο. Στο τέλος όλο αυτό τυλίγεται με τα εντεράκια, τα οποία πρέπει να είναι αρκετά για να καλύψουν όλο το περιεχόμενο.

Το κοκορέτσι πρέπει να ετοιμάζεται από το πρωί της προηγούμενης μέρας και να

Κοκορέτσι

παραμένει όρθιο στη σουβλά μέχρι να ψηθεί. Ο χρόνος του ψησίματος εξαρτάται από τη φωτιά, αλλά και από το πάχος του κοκορετσιού.

Όλο το μυστικό του ψησίματος στη σουβλά είναι το ασταμάτητο γύρισμα. Το κομμάτι που ψήνεται

(Συνέχεια στη σελίδα 17)

ΠΑΡΑΔΟΣΗ - ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Πασχαλινές Συνταγές

(Συνέχεια από τη σελίδα 16)

καθώς γυρίζει διαρκώς, εγκλωβίζει το λίπος σε ένα συνεχόμενο ανακάτεμα στο εσωτερικό του, χωρίς να το αφήνει να χάνεται στάζοντας. Έτσι, είτε με

το χέρι είτε με τη μανιβέλα, το γύρισμα, στο κοκορέτσι, είναι όχι μόνο απαραίτητο, αλλά ίσως το βασικότερο μυστικό για καλό ψήσιμο και θαυμασία γεύση. Το κοκορέτσι μπορεί να ψηθεί και στον φούρνο, αλλά

σίγουρα η γεύση του δε θα είναι η ίδια. Η επιλογή είναι δική σας.

Καλή σας απόλαυση!!

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΡΑΓΚΟΥΣΗΣ

Αρνάκι στον φούρνο

Προθερμαίνουμε τον φούρνο στους 180° C στον αέρα.

Βάζουμε το αρνί σε ένα ταψί και με ένα μαχαίρι το τρυπάμε σε διάφορα σημεία.

Κόβουμε το σκόρδο σε λεπτές φέτες, κόβουμε το δεντρολίβανο σε μικρά κομμάτια και τα τοποθετούμε μέσα στις σχισμές που έχουμε κάνει στο αρνί.

Σε ένα μπολ βάζουμε 2 κ.σ. ελαιόλαδο, τους κύβους και ανακατεύουμε με ένα πιρούνι μέχρι να λιώσουν οι κύβοι.

Ρίχνουμε το μείγμα στο αρνί και το απλώνουμε με τα χέρια ώστε να καλύψει όλη την επιφάνεια.

Βάζουμε στο ταψί το κρασί, το σκεπάζουμε πολύ καλά με λαδόκολλα και αλουμινόχαρτο και ψήνουμε για 1 ½ ώρα.

Για τις πατάτες

Βάζουμε ένα αντικολλητικό τηγάνι

σε δυνατή φωτιά να κάψει καλά.

Πλένουμε πολύ καλά τις πατάτες, τις κρατάμε με την φλούδα τους και τις κόβουμε σε μεγάλα κομμάτια 3-4 εκ.

Αρνάκι στον φούρνο

Ρίχνουμε στις πατάτες 2 κ.σ. ελαιόλαδο, πιπέρι, αλάτι και τις ρίχνουμε στο καυτό τηγάνι. Τις σοτάρουμε για 5-6 λεπτά μέχρι να πάρουν χρώμα.

Προσθέτουμε το νερό, το μέλι και τη μουστάρδα και ανακατεύουμε με ένα κουτάλι.

Βγάζουμε το ταψί με το αρνί από τον φούρνο, το ξεσκεπάζουμε και ρίχνουμε μέσα τις πατάτες.

Σκεπάζουμε πάλι με λαδόκολλα και αλουμινόχαρτο και ψήνουμε για 1 ½ ώρα επιπλέον.

Για τη ζύμη

250 γραμ. φρέσκο βούτυρο - 300 γραμ. ζάχαρη - 3 μεγάλα αυγά - 2 κρόκους από μεγάλα αυγά - 350 γραμ. φρέσκο γάλα πλήρες - 1100 γραμ. αλεύρι δυνατό για τσουρέκι - 1/2 κ.γλ. Αλάτι - 3

Για το γλάσο :

Αφαιρούμε από τον φούρνο το ταψί, ξεσκεπάζουμε και απλώνουμε στο αρνί και τις πατάτες, με ένα πινέλο, τη μουστάρδα, το μέλι, το μπούκοβο και ψήνουμε στο grill για 10-20 λεπτά μέχρι να πάρουν ωραίο χρώμα.

Βγάζουμε από τον φούρνο και σερβίρουμε.

Υλικά :

1-1,5 κιλό μπουτί αρνίσιο - 3-4 σκ. Σκόρδο - 2 κλ. δεντρολίβανο φρέσκο - 2 κ.σ. ελαιόλαδο - 2 κύβοι κότας - 250 γρ. λευκό κρασί -

Για τις πατάτες

1,2 κιλά πατάτες - 2 κ.σ. ελαιόλαδο - πιπέρι - αλάτι - 200 γρ. βραστό νερό - 1 κ.σ. μέλι - 1 κ.σ. μουστάρδα απαλή

Για το γλάσο

50 γρ. μουστάρδα απαλή - 100 γρ. μέλι - 1 κ.γ. μπούκοβο

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΡΑΔΗΜΗΤΡΗΣ

δάκρυα μαστίχας κοπανισμένα σε σκόνη - 2 κοφτά κ.γλ. μαχλέπι κοπανισμένο - 50 γραμ. λιωμένο φρέσκο βούτυρο με φιλέ αμυγδαλού.

(Συνέχεια στη σελίδα 18)

Πασχαλινό τσουρέκι

Υλικά

Για την ενεργοποίηση της μαγιάς :
100 γραμ. μαγιά νωπή - 40 γραμ. ζάχαρη - 80 γραμ. χλιαρό νερό

ΠΑΡΑΔΟΣΗ - ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Πασχαλινές Συνταγές

(Συνέχεια από τη σελίδα 17)

Για το διάλυμα αυγού

1 κρόκο

1 κ.σ ζάχαρη

2 κ.σ νερό

Εκτέλεση

Για τα αφράτα Πασχαλινά τσουρέκια, ενεργοποιούμε πρώτα τη μαγιά. Τη διαλύουμε σε μπόλ, προσθέτουμε τη ζάχαρη και το νερό. Ανακατεύουμε, σκεπάζουμε και αφήνουμε για 5-10 λεπτά να αφίσει η επιφάνεια, δείγμα ότι ενεργοποιήθηκε η μαγιά.

Σε κατσαρόλα, βάζουμε το βούτυρο με τη ζάχαρη σε χαμηλή φωτιά και αφήνουμε να λιώσουν ανακατεύοντας με το σύρμα. Τα αποσύρουμε από τη φωτιά.

Χτυπάμε σε μπόλ τα αυγά με τους κρόκους και το γάλα και τα προσθέτουμε ανακατεύοντας στο ζεστό βούτυρο. Το μείγμα δεν πρέπει να ξεπερνάει τους 35 βαθμούς C.

Στον κάδο της κουζίνομηχανής βάζουμε το αλάτι, το αλεύρι, την ενεργοποιημένη μαγιά και το μαχλέπι με τη μαστίχα (τριμμένα σε σκόνη). Προσθέτουμε τα υγρά υλικά. Ζυμώνουμε με το γάντζο ζυμώνματος της κουζίνομηχανής

για 10 λεπτά μέχρι η ζύμη να σηκώνεται όλη μαζί και να σχηματίζει κόρδες. Δεν πρέπει να κολλάει στα χέρια. Πρέπει να είναι απαλή, βουτυράτη και να πέφτει. Να μην είναι σφιχτή. Βουτάμε τα χέρια σε λιωμένο βούτυρο και διπλώνουμε τη ζύμη. Το επαναλαμβάνουμε 3-4 φορές δημιουργώντας διπλώματα στη ζύμη. Τη βάζουμε

στον κάδο ή σε μεγάλο μπολ (υπολογίστε ότι στο τέλος θα πάρει 3 φορές τον όγκο της) και την σκεπάζουμε καλά να μην κάνει πέτσα. Την αφήνουμε να τριπλασιαστεί σε όγκο, για περίπου 3 ώρες σε θερμοκρασία περιβάλλοντος. Όταν βυθίζουμε το δάχτυλο στη ζύμη και δεν έχει επαναφορά το βαθούλωμα, τότε είναι έτοιμη.

Την αδειάζουμε στον πάγκο και τη χωρίζουμε σε 2 μέρη (2 μεγάλα τσουρέκια) ή σε περισσότερα μέρη ανάλογα με το πόσα τσουρέκια θέλουμε.

Πλάθουμε τα τσουρέκια. Τα βάζουμε σε λαδόκολλα σε λαμαρίνα. Τα σκεπάζουμε και τα αφήνουμε να φουσκώσουν σε σβηστό φούρνο για 2 ώρες. Γίνονται τριπλάσια.

Βάζουμε όλα τα υλικά για το διάλυμα αυγού σε ένα μπολ τα χτυπάμε με ένα πηρούνι και αλείφουμε ολόγυρα τα τσουρέκια. Αφήνουμε για ακόμα 10' να σταθούν και να τεντώσουν καλά τα τσουρέκια (γιατί με το άλειμμα συρρικνώνονται και πέφτουν ελαφρά). Αν θέλουμε πασπαλίζουμε αμύγδαλο φιλέ ή ζάχαρη.

Ψήνουμε σε καλά προθερμασμένο φούρνο στους 160 βαθμούς C αέρα για 40 λεπτά περίπου. Αν τα τσουρέκια είναι μικρά θέλουν λιγότερο χρόνο ψησίματος. Περίπου 20 λεπτά. Αφού κρυσώσουν

καλά τα τυλίγουμε με μεμβράνη για να διατηρηθούν μαλακά. Αυτή η δόση μας δίνει ζύμη τσουρεκιού γύρω στα 2.300 γρ. έτοιμη ζύμη για πλάσιμο. Μπορείτε να φτιάξετε 2 μεγάλα τσουρέκια ή πολλά μικρότερα. Αν φτιάξατε 2 μεγάλα είναι πιο σωστό να χρησιμοποιήσετε 2 ταψιά γιατί φουσκώνουν πολύ. Αν πλάσετε μικρά τσουρέκια αφήστε αρκετό χώρο μεταξύ τους γιατί γίνονται διπλάσια. Τα σκεπάζουμε και τα αφήνουμε να φουσκώσουν σε σβηστό φούρνο για 2 ώρες. Γίνονται τριπλάσια. Καλή επιτυχία

ΓΕΩΡΓΙΑ ΛΙΛΟΓΛΟΥ

ΠΑΡΑΔΟΣΗ - ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Πώς βράβουμε τα πασχαλινά αυγά

Παίρνουμε ένα ποτήρι με παγωμένο νερό και 2 φακελάκια κόκκινη μπογιά σκίζουμε τα φακελάκια και ρίχνουμε τη κόκκινη μπογιά στο νερό τα ανακατεύουμε καλά να λιώσουν η μπογιές. Μετά περνούμε μια κατσαρόλα με νερό μετά παίρνουμε μια κατσαρόλα με νερό και το βάζουμε να βράζει και και

ένα ποτήρι ξύδι και μόλις αρχίζει να βράζει ρίχνουμε της μπογιές ανακατεύουμε

να λιώσουνε μετά ρίχνουμε τα αυγά να βράσουνε 10 λεπτά και μόλις παγώσουνε με ένα μπαμπάκι και τα αλείβουμε με λαδί για να γυαλίσουν.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΓΑΘΟΣ -
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΑΜΠΙΛΗΣ

ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Τα λαχανικά της άνοιξης

Οι αγκινάρες

Αν αγαπάτε τις αγκινάρες η καλύτερη εποχή να τις βρείτε και να τις καταναλώσετε είναι η άνοιξη. Ψάξτε για τις αγκινάρες που έχουν ερμητικά κλειστά φύλλα και δεν έχουν ατέλειες.

Θα πρέπει επίσης να τις αισθάνεστε κάπως βαριές για το μέγεθός τους όταν τις κρατάτε στα χέρια σας. Όταν τις πάρετε στο σπίτι πρέπει να τις βάλετε στο ψυγείο και να τις καταναλώσετε το αργότερο σε μία εβδομάδα μετά από την αγορά τους.

Το μπρόκολο

Το μπρόκολο είναι ένα ευέλικτο λαχανικό, που μπορεί να καταναλωθεί με πολλούς τρόπους. Επιλέξτε το μπρόκολο που έχει βαθύ πράσινο χρώμα και δεν είναι μαραμμένο. Διατηρήστε το στο ψυγείο και χρησιμοποιήστε το μέσα σε

τρεις τέσσερις ημέρες, αν δεν θέλετε να μαραθεί και να χαθεί η γεύση και τα συστατικά του.

Τα σπαράγγια

Τα φρέσκα σπαράγγια είναι νόστιμα και την άνοιξη βρίσκονται στην καλύτερη στιγμή τους. Οι μίσχοι πρέπει να μυρίζουν φρεσκάδα και να είναι σταθεροί αλλά όχι άκαμποι. Μην αγοράσετε σπαράγγια που έχουν μαραθεί ή είναι μαλακά. Κρατήστε τα σπαράγγια φρέσκα τυλίγοντας τις άκρες τους με βρεγμένο χαρτί κουζίνας και βάλτε τα σε πλαστικό δοχείο. Καταναλώστε τα μέσα σε μία εβδομάδα από την αγορά τους.

Το σπανάκι

Το φρέσκο σπανάκι μπορεί να χρησιμοποιηθεί ωμό ως σαλάτα, σε σάντουιτς, σε πίτες, μαγειρεμένο ή ως γαρνιτούρα. Το σπανάκι είναι καλύτερο πολύ καλύτερο την άνοιξη. Ψάξτε για φύλλα που έχουν καλή εμφάνιση, είναι πράσινα και τραγανά. Διατηρήστε το στο ψυγείο μέχρι και πέντε ημέρες.

Ο αρακάς

Ο αρακάς είναι ένα ακόμα λαχανικό που μπορείτε να το βρείτε κατεψυγμένο σε συσκευασία. Αλλά ο αρακάς είναι πολύ καλύτερος την άνοιξη. Μπορείτε να βρείτε αρακά που είναι ακόμα μέσα στο φωτεινό πράσινο κέλυφός του, αλλά μπορείτε να τον βρείτε και χωρίς το κέλυφος. Διατηρήστε τον στο ψυγείο και καταναλώστε τον μέσα σε τρεις ημέρες.

ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Τα φρούτα της άνοιξης

Μετά από έναν χειμώνα και την κατανάλωση πιο βαρέων τροφών είναι αναζωογονητικό να καθαρίσουμε και να ελαφρύνουμε το σύστημά μας με φρούτα.

Μάρτιος: γκρέιπ φρουτ, λεμόνια,

μανταρίνια, πορτοκάλια.

Απρίλιος: λεμόνια, πορτοκάλια, μανταρίνια.

Μάιος: βερίκοκο, κεράσια, μούρα, μούσμουλα, φράουλες, πορτοκάλια.

ΜΑΡΙΛΕΝΑ ΚΑΡΑΜΠΕΛΑ

Τα φυτά του κήπου μας

Ο κήπος του σχολείου μου βρίσκεται πλάγια και πίσω από το σχολείο. Υπάρχουν παλαιά φυτά που είχαν φυτέψει τα παλαιά παιδιά

του Ε' 2.Ο νέος κήπος του Ε' 2 έχει πλούσια ποικιλία φυτών και χρωμάτων. Ο κήπος περιέχει 44 φυτά, αυτά είναι τα εξής: ζουμπούλια, άσπρες, κόκκινες και ροζ τριανταφυλλίες, ντάλιες, νεραγκούλες, βασιλικούς, ρίγανη, λεμονοθύμαρα και δυόσμος. Τα φυτέψαμε με πολύ κόπο και χρόνο αλλά και κουρασθήκαμε για το φύτεμά τους. Ελπίζουμε να μην μας τα πατήσουν κάποια παιδιά που δεν του αρέσουν τα φυτά αλλά ούτε να μας τα ξεριζώσουν

γιατί έχουν κι αυτά ζωή και μας προσφέρουν οξυγόνο αλλά και απορροφούν το διοξείδιο του άνθρακα.

ΣΙΜΟΣ ΕΓΓΛΕΖΟΣ

Τα ζώα που ζουν γύρω μας

Τα ζώα είναι οργανισμοί που απο-τελούν

ιδιαίτερο βασίλειο πάνω στη γη, το ζωικό βασίλειο. Χωρίζονται σε κατηγορίες όπως θηλαστι-

κά, έντομα, ερπετά, πτηνά, αμφίβια, μαλάκια κ.α. Επίσης σε κατηγορίες ανάλογα με τη διατροφή τους, δηλ. σαρκοφάγα, φυτοφάγα, παμφάγα και παράσιτα.

Ο άνθρωπος πρέπει να βρει τρόπους για

ζωής στη γη.

να εξασφαλίσει τη διατήρηση όλων των ζωικών ειδών γιατί όλα συμβάλλουν με τον τρόπο τους στη διατήρηση της ζωής στον πλανήτη. Κάθε είδος που εξαφανίζεται σημαίνει καταστροφή για την αλυσίδα της

Πολλά είναι τα ζώα που έχουν εξημερωθεί από τον άνθρωπο για λόγους συντροφιάς (οικόσιτα), για βοήθεια σε γεωργικές εργασίες ή για την κτηνοτροφία. Είναι καθήκον όλων μας να προστατεύουμε και να σεβόμαστε τα ζώα όπως και

να μην τους στερούμε την ελευθερία τους όπως συμβαίνει για παράδειγμα στο τσίρκο.

ΜΑΙΡΗ ΚΑΡΑΔΗΜΗΤΡΗ

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ

Η Αγάπη προτείνει...

Λουλούδι

Για κάθε λουλούδι χρειάστηκαν 6 πλαστικά κουτάλια και 1 πο-

μπομ για τη μέση! Κόβουμε το χερούλι από τα πλαστικά κουτάλια και ύστερα τα κολλάμε με ένα πονπον στην μέση. Έτοιμο το λου-

λουδάκι μας!

Λαγουδένιο πιατάκι

Για να φτιάξουμε το παραπάνω λαγουδάκι θα χρειαστούμε ένα χάρτινο πιατάκι, 2

χάρτινα αυτάκια (μπορείτε να βρείτε στο Διαδίκτυο και να τα εκτυπώσετε στον δικό σας εκτυπωτή), μαύρες και ροζ κλωστές, βαμβάκι και μια ροζ μυτούλα.

Μια υπέροχη ιδέα για να διακοσμήσετε τις

πόρτες του σπιτιού σας, το ψυγείο σας ή ακόμα και τους τοίχους σας.

Πιατό-παπάκια

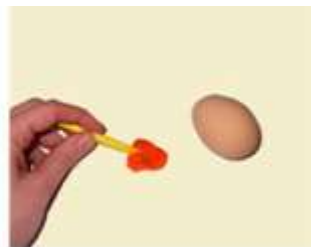
Τι πιο όμορφο από μικρά παπάκια να διακοσμούν τα γραφεία μας; Το μόνο που θα χρειαστείτε είναι δυο λευκά πιατάκια, κίτρινες χαρτοπετσέτες και χρωματιστά χαρτόνια. Παπάκια, λοιπόν, εν δράσει!!!

ΑΓΑΠΗ ΕΓΓΛΕΖΟΥ

Οδηγίες για πασχαλινές κατασκευές από τη Γεωργία

κόκκινο, πορτοκαλί
- Φύλλο από αφρώδες υλικό - κίτρινο
- Τέμπερα - κίτρινο
- Κόλλα - Ψαλίδι

1 Αρχικά, βράστε καλά το αυγό σας. Μετά φτιάξτε με την πορτοκαλί πλαστελίνη μια βάση για το αυγό, σχηματίζοντας τα ποδαράκια του.

2 Σχηματίστε μια μικρή κοιλότητα, βάλτε κόλλα και

κολλήστε πάνω το αυγό. Έτσι θα το βάψετε και πιο εύκολα.

3 Βάψτε με πινέλο το αυγό σας κίτρινο με κίτρινη τέμπερα. Ίσως χρειαστεί και δεύτερο χέρι. Θα πρέπει να περιμένετε αρκετά για να στεγνώσει.

4 Τώρα μπορείτε να ετοιμάσετε όσα θα διακοσμήσουν το κοτοπουλάκι σας! Με κόκκινη πλαστελίνη φτιάξτε ένα μικρό λειρί, με πορτοκαλί το ράμφος του, ενώ αν δεν έχετε ματάκια, χρησιμοποιήστε δύο μπαλίστσες από μαύρη πλαστελίνη. Επίσης, κόψτε τα φτερά του από αφρώδες υλικό.

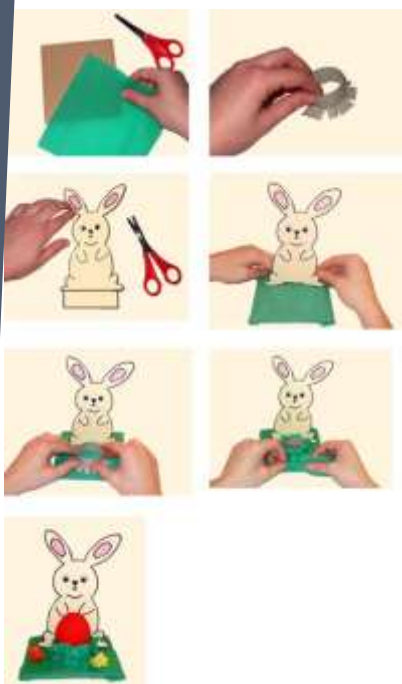
5. Κολλήστε τα όλα στο αυγό σας και το κοτοπουλάκι σας είναι έτοιμο!

Υλικά

Ένα αυγό - Πλαστελίνη -

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ

Οδηγίες για πασχαλινές κατασκευές από τη Γεωργία

Υλικά :

Χαρτόνι κανσόν - Χαρτί γκοφρέ -
πράσινο και άλλα χρώματα - Χαρ-
τόνι χοντρό από χαρτόκουτο -

Ρολό από χαρτί υγείας

Κόλλα - Ψαλίδι - Πατρόν για το λαγουδάκι

1. Κόψτε μια βάση από σκληρό χαρτόνι περίπου 12 x 12 εκατοστά. Μπορεί να είναι ένα κομμάτι από χαρτοκιβώτιο. Στη συνέχεια ντύστε το με ένα ή δύο φύλλα πράσινο γκοφρέ χαρτί, χρησιμοποιώντας κόλλα.
2. Χρησιμοποιήστε ένα ρολό από χαρτί υγείας. Κόψτε στο κάτω μέρος «αυτάκια» για να τα κολλήσετε στη βάση και αφήστε να έχει ύψος περίπου 1,5 - 2 εκατοστά. Αυτή θα είναι η θήκη για το πασχαλινό αυγό σας.
3. Χρησιμοποιήστε το πατρόν μας για το λαγουδάκι. Κόψτε το σε χαρτόνι, σε ό,τι χρώμα θέλετε. Μπορείτε επίσης να το χρωματίσετε με μαρκαδόρους ή να κόψετε κομματάκια χαρτονιού για τα αυτιά

του και να του κολλήσετε ματάκια, όπως κάναμε εμείς. Επίσης, με μαύρο μαρκαδόρο ζωγραφίσαμε το περίγραμμα για να φαίνεται πιο έντονο. Διπλώστε το κάτω μέρος, που είναι η βάση του και κολλήστε στην πράσινη βάση, αφήνοντας μπροστά χώρο για το ρολό.

4. Κολλήστε το κομμάτι από το ρολό και ντύστε το γύρω γύρω με πράσινο γκοφρέ χαρτί.

5. Προσθέστε αν θέλετε λίγα λουλουδάκια ή άλλα διακοσμητικά στη βάση, τοποθετήστε το κόκκινο αυγό σας και η υπέροχη αυγοθήκη με λαγουδάκι είναι έτοιμη!

Καλή επιτυχία

ΓΕΩΡΓΙΑ ΛΙΛΟΓΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

Λογισμικά : LightShot, WordArt, ArtSteps

Lightshot: Το Lightshot είναι ένα πρόγραμμα με το οποίο μπορείς να πάρεις εικόνες από την οθόνη του υπολογιστή σου και να τις κρατήσεις σαν κανονικές εικόνες

WordArt: Το WordArt είναι ένα πρόγραμμα με το οποίο μπορείς

διάφορες λέξεις μέσα σε ένα σχήμα. Για παράδειγμα μπορείς να γράψεις τα ονόματα των φίλων σου και να τα βάλεις μέσα σε ;ένα πάντα.

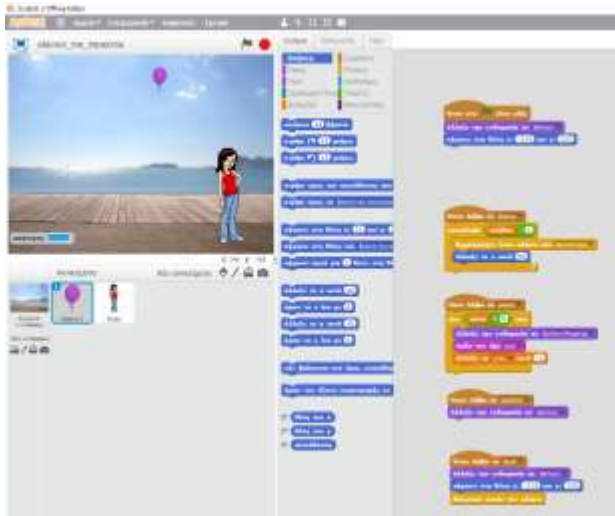

να **ArtSteps:** Στο ArtSteps διαλέγεις εικόνες (συνήθως ζωγραφιές) τις οποίες τις βάζεις σε πίνακες μέσα σε ένα δωμάτιο και δημιουργείς το δικό σου μουσείο ζωγραφικής!

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΝΑΚΚΑΣ
ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΑΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

Λογισμικά : Το Scratch

Μια οθόνη Scratch

Το scratch είναι ένα πρόγραμμα το οποίο το δημιουργήθηκε από μια μικρή ομάδα ερευνητών στο MIT .

Οι ερευνητές είχαν ως στόχο τη διδασκαλία εννοιών προγραμματισμού σε παιδιά και εφήβους και να τους επιτρέψει να δημιουργήσουν παιχνίδια, βίντεο και μουσική.

Μπορεί να μεταφορτωθεί δωρεάν και χρησιμοποιείται σε μια ευρεία ποικιλία δράσεων εντός και εκτός του σχολείου ανά τον κόσμο.

Η ταχέως αυξανόμενη διεθνής

κοινότητα έχει μεταφράσει το Scratch σε διάφορες γλώσσες (και στα ελληνικά), με περισσότερες υπό εξέλιξη. Το Scratch χρησιμοποιείται παγκοσμίως σε διάφορα σχολεία και εκπαιδευτικούς οργανισμούς. Ο δικτυακός τόπος του Scratch έχει αναπτύξει μια κοινότητα από προγραμματι-

στές, μαθητές, δασκάλους και ερασιτέχνες, που αλληλοπαρακινούνται να αναπτύξουν την δημιουργικότητά τους και τις προγραμματιστικές δεξιότητές τους.

Ένα από τα φόρα στον ιστότοπο του Scratch είναι αφιερωμένο σε συζητήσεις μεταξύ εκπαιδευτικών.

Το σλόγκαν του Scratch είναι "Φαντάσου · Προγραμμάτισε · Μοιράσου". Η έμφαση στο μοίρασμα είναι σημαντικό μέρος της παιδαγωγικής για το Scratch: τα προγράμματα δεν θεωρούνται μαύρα κουτιά, αλλά αντικείμενα που μπορούν να αναμιχθούν για τη δημιουργία νέων έργων. Ο μόνος

τρόπος να γίνει ένα πρόγραμμα διαθέσιμο για χρήση είναι να δοθεί ο πηγαίος κώδικας του.

Με το Scratch μπορούμε να διαλέξουμε ένα αντικείμενο να το προ-

γραμματίσουμε να κάνει διάφορα πράγματα όπως: π.χ. να κινείται με τα βελάκια ή το αντικείμενο να κάνει διαλόγους με ένα άλλο αντικείμενο.

Εμείς στο σχολείο δουλεύουμε πάνω στην οθόνη του Scratch 2 στην οποία υπάρχει μόνο το γατάκι και τίποτε άλλο.

Μπορούμε να συνδέσουμε το Scratch 2 με άλλα προγράμματα και υλικά όπως τα τουβλάκια Lego και στη συνέχεια να προγραμματίσουμε τα Lego από την επιφάνεια του Scratch 2.

**ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΒΡΑΜΗΣ
ΣΙΜΟΣ ΕΓΓΛΕΖΟΣ**

Πώς συνδέεται το Scratch με το Lego

Για να συνδεθεί το Scratch με το Lego WeDo πρέπει πρώτα να εγκατασταθεί το λογισμικό της Lego και στη συνέχεια η εφαρμογή *s2bot.app* η οποία έχει το εξής

εικονίδιο:

Ακόμη θα πρέπει να έχετε το εξής στικάκι:

(Σε περίπτωση που έχετε τα windows 10, δεν χρειάζεστε το στικάκι).

Έπειτα, ανοίγετε το *s2bot* και πατάτε

new scratch template και

Τέλος, ανοίγετε το *scratch* και προγραμματίζετε...

Καλή απόλαυση του προγράμματος!

ΣΙΜΟΣ ΕΓΓΛΕΖΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

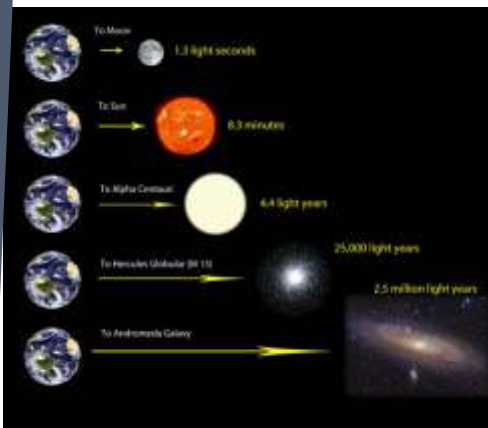
Γιατί έχουμε δισεκτα έτη ;

Ένα έτος αποτελείται από 365 μέρες χωρισμένες σε 12 μήνες. Όμως κάθε τέσσερα χρόνια το έτος αποτελείται από 366 ημέρες και ονομάζεται δισεκτο. Αλλά γιατί συμβαίνει αυτό;

Τι είναι το έτος φωτός ;

Το έτος φωτός είναι μονάδα μέτρησης μήκους - απόστασης και όχι χρόνου. Ορίζεται ως η απόσταση που θα ταξιδέψει ένα φωτόνιο

τις 365 ημέρες του έτους. Κάθε 4 χρόνια αυτές οι 6 ώρες γίνονται μία μέρα.

Έτσι κάθε τέσσερα χρόνια προσθέτουμε στο έτος μία μέρα για να καλύψουμε αυτή τη διαφορά. Μία μέρα μπορεί να μην ακούγεται τραγικό, αλλά με αυτόν τον ρυθ-

μισμό στο κενό, μακριά από μάζες και ηλεκτρομαγνητικά πεδία, σε ένα έτος, 365,25μερα με Ιουλιανό, 86.400δευτερολεπτα η καθεμιά. Το σύμβολό του είναι το ly από το αγγλικό Light year.

Η ταχύτητα του φωτός στο κενό είναι 299.792.458 μέτρα ανά δευτερόλεπτο. Εάν τα χίλια χιλιόμετρα είχαν μήκος ενός χιλιοστού του μέτρου, το έτος φωτός θα ισοδυναμούσε με την απόσταση ανάμεσα στην Αθήνα και το Τόκυο. Το έτος φωτός χρησιμοποιείται για τη μέτρηση αποστάσεων μετα-

Μία πλήρης περιφορά της Γης γύρω από τον ήλιο είναι ένα ημερολογιακό έτος. Όμως, η διάρκεια που χρειάζεται η γη για να περιστραφεί γύρω από τον ήλιο είναι 6 ώρες περισσότερη από

μό σε 850 χρόνια θα κάναμε Χριστούγεννα το καλοκαίρι. Το έτος λοιπόν αυτό έχει 366 ημέρες και το ονομάζουμε δισεκτο. Την πρόσθετη αυτή μέρα την προσθέτουμε στον μήνα Φεβρουάριο. Ένας εύκολος τρόπος για να βρούμε τα δισεκτα έτη, είναι να διαιρούμε με το 4 ή με το 400.

ΚΑΤΣΙΚΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

ξύ άστρων, ενώ για μεγαλύτερες αποστάσεις χρησιμοποιείται το παρσέκ. Σε βιβλία για την αστρονομία πάντως χρησιμοποιείται το έτος φωτός, επειδή είναι πιο εύκολο να εξηγηθεί σαν έννοια

*ΓΑΒΡΙΕΛΑ ΒΑΣΙΛΑΚΗ
ΜΕΛΙΝΑ ΕΛΚΙΝΣ*

ΗΞΕΡΕΣ ΟΤΙ...

Ήξερες ότι (1)

- Ήξερες ότι...η Αργεντινή σημαίνει «Ασημένια χώρα».
- Ήξερες ότι...Αλκατράζ σημαίνει «Το Νησί των Πελεκάνων...»
- Ήξερες ότι...το 1979 χιόνισε για πρώτη φορά στη Σαχάρα...
- Ήξερες ότι...το 1740 μια αγελάδα κρίθηκε ένοχη για μαγεία στην Αγγλία και εκτελέστηκε.
- Ήξερες ότι...στη μεγάλη πυρκαγιά το 1666 κάηκε το μισό Λονδίνο

...αλλά τραυματίστηκαν μόνο 6 άτομα.

Ήξερες ότι.. ο κοντύτερος άνθρωπος στη Γη ήταν ο Τσαντρα Μπαχαντουρ Ντανγκι με ύψος 0,546 μ.

ΜΑΡΙΛΕΝΑ ΚΑΡΑΜΠΕΛΑ

ΗΞΕΡΕΣ ΟΤΙ...

Ήξερες ότι (2)

- Ο Αμερικανός Τζον Κέλογκ, διευθυντής ιατρικού κέντρου στο Μίτσιγκαν, επιτόνησε τα κορν-φλέικς για έναν ασθενή με χαλασμένα δόντια.
- Γροιλανδία σημαίνει Πράσινη Χώρα.
- Το σάντουιτς δεν ήταν εφεύρεση του λόρδου Σάντουιτς. Επινοήθηκε, όμως, για χάρη του, για να μη λερώνει τα χέρια του όταν έπαιζε χαρτιά και για να μπορεί να τρώει χωρίς να

διακόπτει το παιχνίδι.

- Τελ Αβίβ σημαίνει Λόφος της Άνοιξης.
- Η Coca-Cola ήταν αρχικά πράσινη.
- Τα δόντια του George Washington ανήκαν πριν σε έναν ιπποπόταμο.
- Η εταιρεία Coca-Cola έχει τη μεγαλύτερη κατανάλωση βανίλιας σε όλο τον κόσμο.
- Ο εγκέφαλος του διάσημου ζωγράφου Vincent Van Gogh καταστράφηκε από τον υδράργυρο που ήπιε για να καταπολεμήσει τη σύφιλη

Χάρη στον Λόρδο Σάντουιτς έχουμε τα σάντουιτς !!!

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΑΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΕΣ

Δημόκριτος

Ο Δημόκριτος υπήρξε Έλληνας φιλόσοφος που έζησε πριν την εποχή του Σωκράτη. Γεννήθηκε περίπου το 460 π.Χ. στην ιωνική αποικία των Αβδήρων, ανατολικά του ποταμού Νέστου που βρίσκεται στη Θράκη. Η οικογένειά του είχε αριστοκρατική καταγωγή αλλά, δημοκρατικές πεποιθήσεις. Σύμφωνα με μαρτυρίες ο πατέρας του ήταν αυτός που φιλοξένησε τον Ξέρξη στην εκστρατεία του κατά της Ελλάδας, αλλά γενικά η ιστορία αυτή θεωρείται από τους μελετητές ως ψεύτικη: το ανέκδοτο φαίνεται να προέκυψε από μια γενικότερη προσπάθεια σύνδεσης της ελληνικής φιλοσοφίας με την Ανατολή, αφού σύμφωνα μ' αυτό ο Ξέρξης άφησε στον πατέρα του

Λεζάντα εικόνας

Δημόκριτου κάποιους Μάγους, οι οποίοι μύησαν τον Δημόκριτο στα μυστικά δόγματα της «φιλοσοφίας» τους. Από τη νεανική του ηλικία ο Δημόκριτος έδειξε την κλίση του προς τη μελέτη και την έρευνα της φύσης. Χαρακτηριστικό είναι, ότι ξόδεψε όλη του την περιουσία ταξιδεύοντας στον τότε γνωστό κόσμο για να τον γνωρίσει.

Από τα αποδιδόμενα έργα του είναι ο «Μέγας διάκοσμος», ο οποίος όμως δεν ήταν έργο του Δημόκριτου αλλά του Λεύκιππου, αυτήν την πληροφορία την έχουμε από την Περιπατητική Σχολή, που

θεωρούμε ως έγκυρη πηγή. Είχε κάνει πολλά και καλά έργα και για αυτό πιστεύουμε ότι θα του πήρε πολύ χρόνο ενώ θα μπορούσε να κάνει και άλλα πράγματα. Δυστυχώς, κανένα σχεδόν από τα έργα του δε σώθηκε.

Κάποιοι λένε ότι αυτοτυφλώθηκε καίγοντας τα μάτια του με μια χάλκινη ασπίδα από την ανάκλαση του ήλιου. Το κίνητρο που δινόταν γι' αυτήν την πράξη δύσκολα μπορεί να ανταποκρίνεται στις διαθέσεις του ίδιου του φιλοσόφου: ήθελε τάχα να επιδοθεί απερίσπαστος από τη μαγεία της όρασης στο στοχασμό και την ερμηνεία των νόμων της φύσης.

Φαίνεται ότι πέθανε σε πολύ προ-

(Συνέχεια στη σελίδα 26)

ΒΙΟΓΡΑΦΙΕΣ

Δημόκριτος

(Συνέχεια από τη σελίδα 25)

χωρημένη ηλικία, αφού κατατασσόταν στους μακροβιότερους Έλληνες στοχαστές. Διάφορες πηγές μας λένε ότι έζησε από 90 ως και 109 χρόνια. Δε γνωρίζουμε

την ακριβή χρονολογία του θανάτου του, η οποία τοποθετείται συμβατικά στο 370 ή 360 π.Χ. Και για το τέλος του φιλοσόφου υπάρχουν διάφοροι θρύλοι. Σύμφωνα με έναν απ' αυτούς ήθελε να αυτοκτονήσει, όντας σε βαθιά γεράματα, με αποχή

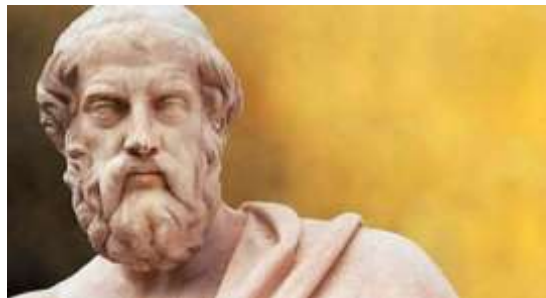
από την τροφή.

Έν βυθῷ γάρ ἡ ἀλήθεια. Σε αυτήν τη φράση στηρίζεται ουσιαστικά όλο το ηθικό οικοδόμημα του Δημοκρίτου.

ΝΙΚΟΛΑΣ ΤΣΑΡΜΠΟΠΟΥΛΟΣ

Πλάτωνας

Ο Πλάτων ήταν ένας από τους τρεις μεγάλους αρχαίους Έλληνες φιλοσόφους, όπου μαζί με τον Σωκράτη και τον Αριστοτέλη επηρέασαν την φιλοσοφία του Δυτικού πολιτισμού.

Ο Πλάτωνας

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 427 π.Χ από αριστοκρατική οικογένεια και απέκτησε σπουδαία μόρφωση από τους καλύτερους δασκάλους της εποχής. Ήταν γιός του Αρίστωνα και της Περικτιόνης. Αρχικά ασχολήθηκε με την ποίηση και τον αθλητισμό. Στα είκοσι του χρόνια γνώρισε τον Σωκράτη όπου υπήρξε μαθητής του για εννέα χρόνια. Ανέπτυξε μια ιδιαίτερη σχέση μαζί του καθώς η διδασκαλία του επηρέασε την διαμόρφωση του εσωτερικού κόσμου του Πλάτωνα.

Αριστοτέλης

Ο Αριστοτέλης γεννήθηκε το 384 π.Χ. στα Αρχαία Στάγειρα και πέθανε το 322 π.Χ. στη Χαλκίδα. Σε ηλικία μόλις 17 ετών πήγε στην Ακαδημία του Πλάτωνα. Το 347 π.Χ. μετά τον θάνατο του Πλάτωνα ο Αριστοτέλης πήρε την

Έτσι εγκατέλειψε την ποίηση και στράφηκε στην φιλοσοφία. Μετά την εκτέλεση του Σωκράτη που σημάδεψε την ζωή του έφυγε από την Αθήνα και έμεινε αρχικά στα Μέγαρα. Φρόντισε μετά τον θάνατο του δασκάλου του να διασώσει την διδασκαλία του, γράφοντας τους σωκρατικούς διαλόγους. Κατόπιν ταξίδεψε στην Αίγυπτο, στην Κυρήνη, στην κάτω Ιταλία και την Σικελία όπου γνώρισε την φιλοσοφία των πυθαγορείων. Όταν επέστρεψε στην Αθήνα άνοιξε το 387 π.Χ την Ακαδημία όπου δίδαξε για μεγάλο χρονικό διάστημα. Από το έργο του σώθηκαν 35 διάλογοι και

ακαδημία στα χέρια του. Ο Αριστοτέλης υπήρξε βιολόγος, κοσμολόγος, λογικόλογος, ζωολόγος, κριτικός λογοτεχνίας, μαθηματικός, ηθικιστής, επιστημολόγος, πολιτικός φιλόσοφος, πολυμαθής, φιλόσοφος της γλώσσας, συγγραφέας, φιλόσοφος της γλώσσας, φιλόσοφος αστρονόμος, γεω-

13 επιστολές. Σήμερα θεωρούνται γνήσια έργα 26 διάλογοι, η Απολογία του Σωκράτους και η έβδομη επιστολή που αποτελεί την πνευματική και πολιτική αυτοβιογραφία του. Άλλα σημαντικά έργα του είναι το Συμπόσιο, ο Φαίδων, ο Κρίτων, ο Μενέξενος και η πολιτεία του Πλάτωνα. Πέθανε σε ηλικία 80 ετών το 347 π.Χ.

Η φιλοσοφία του Πλάτωνα μελετήθηκε σε όλους τους αιώνες και δεν έπαψε να συγκινεί και να ενδιαφέρει έως και σήμερα. Στα χρόνια μας όλο και περισσότερο οι άνθρωποι επικαλούνται τον Πλάτωνα για να δώσουν λύση στα προβλήματα που τους απασχολούν.

ΙΛΕΑΝΑ ΓΕΡΟΥΜΑΤΟΥ

γράφος και δάσκαλος. Η σκέψη και οι διδασκαλίες του Αριστοτέλη, που συνοπτικά περιγράφονται με τον όρο Αριστοτελισμός, επηρέασαν για αιώνες τη φιλοσοφική, θεολογική και επιστημονική σκέψη έως και τον ύστερο Μεσαίωνα. Το

ΒΙΟΓΡΑΦΙΕΣ

Αριστοτέλης

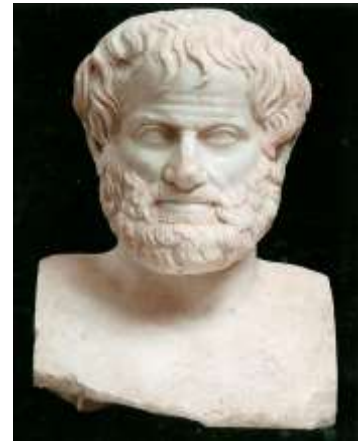
(Συνέχεια από τη σελίδα 26)

343 π.Χ. ο Αριστοτέλης, με εντολή του Φίλιππου Β', έγινε ο δάσκαλος του Μέγα Αλεξάνδρου. Επίσης, ο Μέγας Αλέξανδρος, είπε στον δάσκαλό του τον Αριστοτέλη «Στους γονείς μου χρωστάω το ζην, στον δάσκαλό μου χρωστάω το ευ-ζην» που σήμαινε «στους γονείς μου

χρωστάω την ζωή μου, στον δάσκαλό μου χρωστάω την καλή ζωή μου». Ο Αριστοτέλης επίσης έφτιαξε μία βιβλιοθήκη στο Λύκειο, η οποία έγινε αρωγός στην παραγωγή εκατοντάδων έργων του.

Ο Αριστοτέλης είναι ο πρώτος επιστήμονας και είναι ένα είδωλο για όλους.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΝΑΚΚΑΣ

Ο Αριστοτέλης

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΔΙΑΒΑΣΑΜΕ

Οι ονειροφύλακες

Συγγραφέας: Αγγελική Δαρλάση – Εκδόσεις Πατάκη
Ένα από τα αγαπημένα μου βιβλία είναι «Οι Ονειροφύλακες». Ποιοι είναι όμως αυτοί; Ονειροφύλακες λέγονται αυτοί που με μεγάλα δυνατά και γυάλινα φτερά φυλάνε και ταξιδεύουν τα όνειρα των παιδιών ψηλά σε μαγικούς ονειροδρό-

μους.

Στην Χώρα των Ονειροφυλάκων όμως, γεννιέται ένα κορίτσι η Έρση, η οποία έχει μικρά και αδύναμα φτερά. Θα καταφέρει να γίνει Ονειροφύλακας όπως και οι άλλοι ή μήπως κάποιο παιδί θα μείνει χωρίς όνειρα εξαιτίας της; Η Έρση θα αγωνιστεί και θα προσπαθήσει πάρα πολύ για να τα καταφέρει.

Το βιβλίο αυτό μιλάει για την προσπάθεια, για την διαφορετικότητα, για το καθήκον και για την φίλια. Με ταξίδεψε σε έναν κόσμο φανταστικό, στον οποίο όμως, υπάρχουν δυσκολίες όπως αυτές της ζωής μας. Το προτείνω σε όλους να το διαβάσετε!

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΤΣΑΚΑΡΔΑΝΟΥ

ΨΥΧΑΓΟΓΙΑ

Ανέκδοτα

Η μαμά λέει στον Κωστάκη μόλις γυρνάει από το σχολείο
Κωστάκη πώς τα πήγες σήμερα στο σχολείο;
Μαμά, σήμερα πήρα 10!
Σε ποιο μάθημα παιδί μου;
5 στη Φυσική, 3 στη Γεωγραφία και 2 στα Μαθηματικά.

Ένα ζευγάρι με τον τρίχρονο γιο τους πήγαν στον ζωολογικό κήπο. Ο μικρός βλέπει για πρώτη φορά

στη ζωή του παγώνια και εκστασιασμένος φωνάζει στον πατέρα του:

Μπαμπά μπαμπά κοίτα. Άνθισαν οι κόττες!

Ο Τοτός και ο Γιώργος συζητούν τα σχέδιά τους για το μέλλον:

Εγώ ονειρεύομαι πως θα βγάλω ένα εκατομμύριο ευρώ το μήνα όπως ο πατέρας μου.

Ο πατέρας σου βγάζει ένα εκατομμύριο ευρώ το μήνα;

Όχι, αλλά κι αυτός το ίδιο ονειρεύεται!

«Διαβάζεις αργά, μαθαίνεις αργά, περπα-

τάς αργά... Ειλικρινά, Τοτό, υπάρχει κάτι που κάνεις γρήγορα;» τον ρωτάει ο πατέρας του.

«Ω, ναι, κουράζομαι γρήγορα!»

«Τοτό, κατά τη γνώμη σου, ποιος προορισμός είναι κοντινότερος, η Σελήνη ή η Αυστραλία;» ρωτάει ο Γιώργος.

«Μα η Σελήνη. Την Αυστραλία δεν τη βλέπουμε καν από εδώ!»

ΑΚΗΣ ΜΙΣΙΧΡΟΝΗΣ

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Σπαζοκεφαλιές

Τι υπάρχει 3 φορές στο δευτερό-
λεπτο, 1 φορά στο λεπτό και καμιά
φορά στον αιώνα;

Απ: Το "0"

Τι κοινό έχουν οι αριθμοί :
11,69,88;

Απ: Διαβάζονται ανάποδα

Ένας πατέρας αποφασίζει τη γέννηση
του γιου του να κάνει για αυτόν μια
κατάθεση στην τράπεζα 100 ευρώ κι
από τότε σε κάθε γενέθλια έκανε το
ίδιο. Όταν ο μικρός έγινε 20 ετών,
διαπίστωσε ότι στον λογαριασμό του
υπήρχαν μόνο 600 ευρώ...πώς γίνε-
ται αυτό;

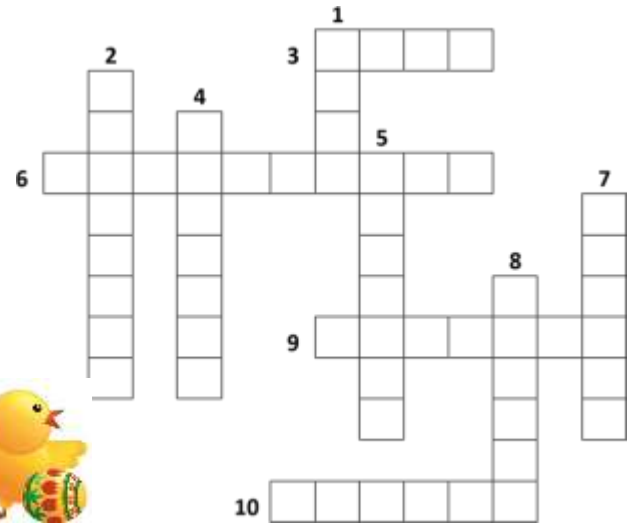
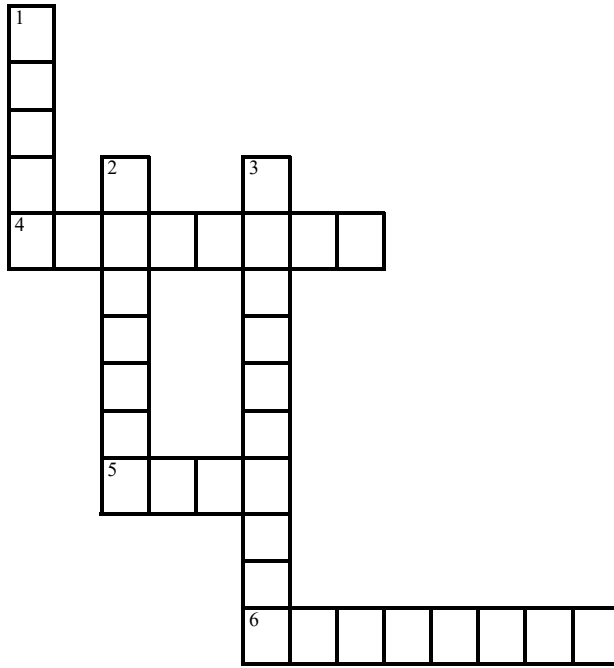
Απ: Ο μικρός είχε γεννηθεί 29
βρουαρίου, δίστατο ετος και είχε
γενέθλια κάθε 4 χρόνια. Οι 4 εκατα-
θέσεις έγιναν στο ηταν
0,4,8,12,16,20.

Αν 1,5 κότα κάνει 1,5 αβγό την
ημέρα ,πόσα αβγά θα έχουμε από
7 κότες σε 6 μέρες;

Απ: 28 Αυγά
Ένας τρώος λάσπης:
1,5 κότα γεννάει 1,5 αβγά σε 1,5 μέρα,
1 κότα γεννάει 1 αβγό σε 1,5 μέρα
1 κότα γεννάει 1 αβγό σε 1,5 μέρα
1,5 κότα γεννάει 1,5 αβγά σε 1,5 μέρα
1 κότα γεννάει 1 αβγό σε 1,5 μέρα
1,5 κότα γεννάει 1,5 αβγά σε 1,5 μέρα
1 κότα γεννάει 1 αβγό σε 1,5 μέρα

**ΑΓΑΠΗ ΕΓΓΛΕΖΟΥ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΤΣΑΚΑΡΔΑΝΟΥ**

Σταυρόλεξα

Οριζόντια

- 4. Γιορτάζουμε την ... του Χριστού
- 5. Τι σουβλίζουμε το Πάσχα
- 6. Ποιον μηνά πέθανε ο Χριστός;

Κάθετα

- 1. Η γιορτή που γιορτάζουμε τον Απρίλη
- 2. Τι ανάβουμε το Μεγάλο Σάββατο
- 3. Ένα μαγειρευτό φαγητό με συκωταριά, μαρούλι και άνηθο

- 1. Τα τσουγκρίζουμε σύμφωνα με το έθιμο
- 2. Την γιορτάζουμε το Μεγάλο Σάββατο τα μεσά-
νυχτα
- 3. Το παραδοσιακό μεσημεριανό γεύμα της Κυ-
ριακής του Πάσχα
- 4. Με αυτό το χρώμα βάφουμε τα αυγά
- 5. Ποιά είναι η ημέρα του Πάσχα;
- 6. Χαριτωμένα ζωάκια που τα χρησιμοποιούμε
στη διακόσμηση του Πάσχα
- 7. Πώς λέγεται η εβδομάδα πριν την Κυριακή του
Πάσχα;
- 8. Πώς αλλιώς ονομάζουμε τη γιορτή του Πάσχα;
- 9. Το μεγάλο κερί που κρατάμε την Ανάσταση
- 10. Χριστός... ! - η ευχή της Ανάστασης

ΦΙΛΕΝΙΑ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

